

وزارت جهاد کشاورزی
معاونت برنامه ریزی و اقتصادی

شیوه نامه اجرایی بند (الف) تبصره ۱۸ قانون بودجه ۱۴۰۰ «بخش کشاورزی»

تهیه و تنظیم:
دفتر امور اقتصادی

آبان ماه ۱۴۰۰

۲	خلاصه.....
۳	۱. مقدمه.....
۴	۲. رویکرد وزارت جهاد کشاورزی در تولید و اشتغال.....
۷	۳. کسب و کارهای کشاورزی (agribusiness).....
۷	۳-۱. مفهوم agribusiness یا کسب و کارهای (یا صنایع) کشاورزی.....
۹	۳-۲. آمار کسب و کارهای کشاورزی.....
۱۱	۴. برنامه تحول کشاورزی با رویکرد جهادی.....
۱۱	۴-۱. راهبردها و برنامه ها.....
۱۱	۴-۲. طرح ها و پروژه ها.....
۱۲	۵. متن بند (الف) تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و توزیع منابع اعتباری.....
۱۴	۶ دستورالعمل ذیل بند (الف) تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۴۰۰ «بخش کشاورزی».....
۱۶	۷. شیوه نامه اجرایی دستورالعمل بند (الف) تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۴۰۰.....
۱۶	۷-۱. تولید انواع نهاده‌ها و عوامل تولید وارداتی غیرعولف‌های کشاورزی.....
۱۸	۷-۲. توسعه زنجیره‌های ارزش محصولات کشاورزی و شرکت‌های پشتیبان کشاورزی قراردادی.....
۲۰	۷-۳. توسعه فعالیت های مکانیزاسیون، مدرن سازی، دانش بنیان و استارت‌آپی کشاورزی.....
۲۱	۷-۴. تولید محصولات راهبردی با ارزش افزوده بالا.....
۲۲	۷-۵. خدمات توسعه کسب و کارهای کشاورزی.....
۲۲	۷-۵-۱. خدمات دامپزشکی.....
۲۳	۷-۵-۲. خدمات فنی و مشاوره ای.....
۲۴	۷-۵-۲-۱. جامعه هدف.....
۲۴	۷-۵-۲-۲. مصارف منابع مالی.....
۲۵	۷-۵-۳. فرآیند درخواست و تایید هویت مخاطبین برنامه حمایتی رسته.....
۲۶	۷-۵-۳. خدمات گیاهپزشکی.....
۲۶	۷-۵-۳-۱. معرفی خدمات.....
۲۷	۷-۵-۳-۲. موارد مصرف و واحدهای مشمول.....
۲۷	۷-۵-۳-۳. فرآیند درخواست و تایید هویت مخاطبین برنامه حمایتی رسته.....
۲۷	۷-۵-۴. حوزه افت کش ها زیستی و غیر شیمیایی.....
۲۸	۷-۵-۴-۱. موارد مصرف.....
۲۸	۷-۵-۴-۲. منابع لازم جهت تامین تسهیلات سرمایه ای طرح ها.....
۲۸	۷-۵-۴-۳. تفکیک طرح ها براساس عنوتن طرح و مقدار عملیات.....
۲۹	۶-۷ صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی.....
۲۹	۷-۶-۱. تکمیل واحدهای نیمه فعال و نیمه تمام.....
۲۹	۷-۶-۲. توسعه و تکمیل صنایع تبدیلی و تکمیلی در زنجیره های ارزش اولویت دار (بند ۲ شیوه نامه).....
۳۰	۷-۷. بهبود خدمات بازررسانی محصولات کشاورزی.....
۳۱	۷-۸. توسعه زنجیره تولید محصولات سالم و گواهی شده.....
۳۴	۷-۹. افزایش بهره‌وری منابع پایه آب و خاک.....
۳۵	۷-۱۰. تولید محصولات راهبردی کشاورزی.....
۳۵	۷-۱۰-۱. تولید نهاده های دام و طیور.....
۳۵	۷-۱۰-۲. فعال سازی واحدهای تولیدی نیمه فعال و غیر فعال صنعتی و نیمه صنعتی.....
۳۶	۸ سهم استان ها از منابع تبصره ۱۸.....
۳۸	۹ فرآیند پرداخت تسهیلات.....

خلاصه

به استناد جزء (۱) تا (۹) بند (الف) تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۴۰۰، سازمان هدفمندسازی یارانه ها مکلف گردیده است مبلغ سیصد و بیست هزار میلیارد (۳۲۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از منابع ردیف (۲۸) مصارف جدول تبصره (۱۴) قانون را برای ایجاد و توسعه، تولید، اشتغال و کارآفرینی با اولویت استان‌های با نرخ بیکاری بالاتر اختصاص یابد. سهم وزارت جهاد کشاورزی از منابع مزبور مبلغ ۸۰ هزار میلیارد ریال می باشد، که در چارچوب دستورالعمل اجرایی بند (الف) تبصره ۱۸ بخش کشاورزی با اولویت های ذیل اختصاص داده خواهد شد:

- ۱- تولید انواع نهاده‌ها و عوامل تولید وارداتی غیر علوفه ای کشاورزی
- ۲- توسعه زنجیره‌های ارزش محصولات کشاورزی و شرکت‌های پشتیبان کشاورزی قراردادی
- ۳- توسعه فعالیت های مکانیزاسیون، مدرن سازی، دانش بنیان و استارت آپی کشاورزی
- ۴- تولید محصولات راهبردی با ارزش افزوده بالا
- ۵- خدمات توسعه کسب و کارهای کشاورزی
- ۶- صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی
- ۷- بهبود خدمات بازررسانی محصولات کشاورزی
- ۸- توسعه زنجیره تولید محصولات سالم و گواهی شده
- ۹- افزایش بهره‌وری منابع پایه آب و خاک
- ۱۰- سرمایه در گردش محصولات راهبردی کشاورزی

به استناد بند ۷ دستورالعمل ذیل بند (الف) تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۴۰۰ بخش کشاورزی، «**شیوه نامه اجرایی بند (الف) تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۴۰۰ بخش کشاورزی**»، با همکاری کلیه معاونت های تخصصی و سازمان های تابعه و با هماهنگی وزارت امور اقتصادی و دارایی تدوین شده است. در تدوین شیوه نامه مذکور، **برنامه تحول کشاورزی با رویکرد جهادی** وزیر جهاد کشاورزی و تاکید بر **کشاورزی تجاری یا کسب و کار کشاورزی (Agribusiness)**، با تمرکز بر تامین مالی زنجیره عرضه/ ارزش و همچنین توسعه کشاورزی قراردادی (Farming Contract) در اولویت نخست قرار داشته است. به منظور تدوین برنامه مذکور، معاونت برنامه ریزی و اقتصادی با محوریت دفتر امور اقتصادی ضمن برگزاری جلسات با کلیه معاونت های تخصصی و سازمان های تابعه و با هماهنگی وزارت امور اقتصادی و دارایی نسبت به تدوین شیوه نامه اجرایی خود اقدام نموده است. این شیوه نامه، راهنمایی را برای انتخاب فعالیت های اولویت دار بخش کشاورزی برای مدیران و کارشناسان در بخش کشاورزی و سایر دست اندرکاران ستادی و استانی در سایر بخش ها فراهم نموده است.

۱- مقدمه

با توجه به ضریب رشد جمعیت و محدودبودن امکانات افزایش تولید محصولات کشاورزی، تلاش اکثر کشورها طی سال‌ها و نسل‌های گذشته، تشویق و گسترش هر چه بیشتر مردم به فعالیت کشاورزی و تولید محصولات غذایی بوده است. به هنگام بروز جنگ‌ها و عدم دسترسی مردم به مواد اولیه موردنیاز، به‌خصوص مواد غذایی، حتی دولت‌هایی مقتدر نیز با نابسامانی‌ها و ناهماهنگی‌های عدیده‌ای مواجه گردیده‌اند. به‌طوری که از آغاز قرن جاری و با ایجاد بحران‌های غذایی، اکثر کشورها ضمن پی بردن به اهمیت تولید کشاورزی، اقدامات وسیعی را در جهت خودکفایی محصولات عمده غذایی به‌عمل آورده‌اند.

علاوه بر این، با مطالعه روند تصاعدی افزایش جمعیت کشورهای توسعه نیافته، پیوسته مقدار تقاضا برای مواد غذایی بیشتر شده است. از این جهت فقر و گرسنگی کشورهای توسعه نیافته در ابعاد گسترده‌تری گریبان‌گیر مردم خواهد شد. تجربیات زیادی که اکثر مردم کشورهای جهان، به‌ویژه در قرن اخیر به‌دست آورده‌اند، نقش تولیدات کشاورزی در کشورهای در حال توسعه به‌عنوان بزرگ‌ترین بخش فعالیت جهت تامین مواد غذایی جمعیت و برقراری امنیت و استقلال کشور مشخص شده است.

علاوه بر موارد فوق، همواره بخش کشاورزی نقش مهمی در اشتغال مردم، به خصوص در مناطق روستایی و کشاورزی داشته است؛ اما سهم بخش کشاورزی در اشتغال با روند توسعه کشورها کاهش یافته است. با توجه به اینکه سهم اشتغال بخش کشاورزی طی دهه گذشته روند کاهشی داشته و از ۲۱٪ به حدود ۱۸٫۵٪ تقلیل یافته است؛ این سؤال مطرح است که آیا بخش کشاورزی در دستیابی و حفظ سهم خود در اشتغال کشور، موفق نبوده است؟ و چگونه می‌توان سهم بخش کشاورزی را در اشتغال پایدار افزایش داد؟

بر اساس تجربه کشورهای مختلف هم‌زمان با روند توسعه؛ سهم نسبی کشاورزی از تولید کل و اشتغال طی زمان کاهش می‌یابد؛ لیکن، سهم کسب و کارهای کشاورزی در اشتغال و تولید روند رو به رشدی داشته است. بنابراین، برای توسعه اشتغال در بخش کشاورزی لازم است بر توسعه کسب و کارهای کشاورزی تمرکز نمود.

بر اساس تعاریف رایج در گذشته، کسب و کارهای مرتبط با کشاورزی، خارج از حوزه‌ی کشاورزی قرار داشته و امور سیاستگذاری و اجرایی مربوطه در وزارتخانه‌هایی مانند بازرگانی، صنایع و معادن و نیرو سامان می‌یافت. این در حالی است که در بسیاری از کشورها، نه تنها وظایف مرتبط با حوزه صنایع و بازرگانی حتی امور بهداشتی مربوط به کشاورزی و غذا نیز در وزارت کشاورزی ساماندهی می‌گردد. در ایران بعد از تصویب قانون تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی عملاً وزارت جهاد کشاورزی در زمینه توسعه کسب و کارهای کشاورزی وظیفه‌مند شده است.

با توجه به موارد فوق، برای بررسی اهمیت بخش کشاورزی در اشتغال، لازم است سهم کسب و کارهای کشاورزی از مرحله تأمین نهاده‌ها تا تجارت و عرضه محصول به مصرف‌کنندگان در بازارهای داخلی و بین‌المللی برجسته شود. بر این اساس، سهم کسب و کارهای بخش کشاورزی در ایران، بیش از ۳۰٪ از کسب و کارهای کشور است. لذا، ضرورت دارد تا با بهبود کسب و کارهای بخش کشاورزی، ضمن صیانت از اشتغال موجود بخش، به اشتغال پایدار در بخش کشاورزی و مناطق روستایی کمک نمود.

لذا، در این گزارش ابتدا به رویکرد وزارت جهاد کشاورزی در ایجاد اشتغال اشاره شده و بر اساس همین رویکرد «شيوه‌نامه اجرائی بند (الف) تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۴۰۰ بخش کشاورزی» با تأکید بر اولویت‌های اصلی توسعه بخش کشاورزی تدوین شده است.

۲) رویکرد و اهداف وزارت جهاد کشاورزی در تولید و اشتغال

اولویت‌های سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی با توجه به وظایف و تکالیف تعیین شده برای بخش در مجموعه قوانین کشور با هماهنگی معاونت‌ها و دستگاه‌های تخصصی فعال در بخش کشاورزی با رویکردها و اهداف ذیل جمع‌آوری تعیین شد:

۱. کلیه کسب و کارهای کشاورزی (Agribusiness) تکمیل‌کننده زنجیره عرضه محصولات کشاورزی و غذایی (فعالیت‌های پیشین و پسین تولید)
۲. ایجاد، توسعه و تکمیل زنجیره عرضه / ارزش محصولات کشاورزی ویژه با ارزش افزوده بالا (محصولاتی که بیشترین ارزش تولید را به ازاء نهاده‌های مصرف شده ایجاد می‌نماید و یا حلقه‌های بزرگتری در زنجیره ارزش ایجاد و می‌تواند محور رشد بخش کشاورزی باشد و یا با توجه به مزیت‌های صادراتی، حداقل ده درصد (۱۰٪) سهم بازار دنیا را در اختیار خود دارد.)
۳. تولید انواع نهاده‌های وارداتی کشاورزی (از جمله انواع واکسن و داروهای دامی، نژادهای مولد، انواع بذرهای هیبرید و نهال گواهی‌شده و مواد ژنتیکی، انواع کودهای شیمیایی، سموم و آفت‌کش‌ها، ماشین‌آلات و تجهیزات)
۴. توسعه کشت‌های محصولات سالم و ارگانیک (با تاکید بر کاهش مصرف کود، سموم، آنتی‌بیوتیک و کنترل بیولوژیکی آفات)
۵. سرمایه‌گذاری در تولید محصولات راهبردی (محصولاتی که مستقیماً در امنیت غذایی نقش دارد و به این واسطه ضرورتاً باید در داخل کشور تولید شود) از جمله دانه‌های روغنی و کنجاله، گندم، برنج، جو، نهاده‌های دامی و...
۶. توسعه کشاورزی قراردادی (Contract Farming) با تاکید بر شرکت‌های پشتیبان
۷. طرح‌ها و پروژه‌های نیمه‌تمام، نیمه‌فعال و غیرفعال (استفاده از ظرفیت‌های راکد و بلا تکلیف)
۸. طرح‌های اقتصادی دارای بازار فروش مناسب ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی
۹. طرح‌های تولید محصولات صادراتی ارزآور (صادرات محور)
۱۰. طرح‌های تولید محصولات جایگزین واردات با پتانسیل تولید در داخل کشور (جایگزینی محصولات کشاورزی ارز بر نظیر موز، انبه، نارگیل و...)
۱۱. ایجاد و توسعه طرح‌های صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی و غذایی بر اساس ظرفیت تولید در استان‌های مختلف
۱۲. توسعه مکانیزاسیون و مدرن‌سازی واحدهای تولید بخش کشاورزی
۱۳. سرمایه‌گذاری در ایجاد و توسعه طرح‌های دانش‌بنیان و استارت‌آپی بخش کشاورزی و صنایع وابسته در راستای تغییر ساختار و توسعه فناوری‌های نوین
۱۴. سرمایه‌گذاری در توسعه کشت‌های گلخانه‌ای و متراکم
۱۵. تولید و فرآوری گیاهان دارویی در مناطق مستعد کشور
۱۶. سرمایه‌گذاری در حوزه تکثیر، پرورش و تولید آبزیان، محصولات آبی پروری و صنایع وابسته در سواحل شمالی، جنوبی و آب‌های داخلی
۱۷. تولید افزودنی‌های صنعت غذا و کشاورزی (استارترها، اسیدهای آمینه لیزین، متیونین و...)
۱۸. پروژه‌های هوشمندسازی کشاورزی و روستایی ایران

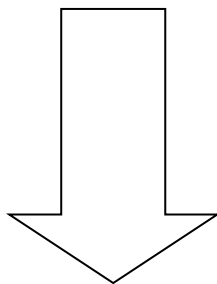
۱۹. پروژه‌های حمایت از جنگل و زراعت چوب در مناطق مستعد
۲۰. پروژه‌های بهینه‌سازی مصرف انرژی در بخش کشاورزی (شامل بهینه‌سازی سیستم‌های گرمایشی و سرمایشی واحدهای تولیدی بخش کشاورزی، برقی کردن چاه‌های آب کشاورزی، بازسازی و به‌سازی پمپ‌های آب و ماشین‌های کشاورزی خودکششی فرسوده و پرمصرف، اصلاح ماشین‌آلات و تجهیزات انرژی‌بر کشاورزی تولید داخل با بهره‌گیری از فناوریهای جدید و...)
۲۱. استفاده از منابع تجدیدپذیر انرژی، شامل انرژی‌های بادی، خورشیدی، زمین‌گرمایی، آبی کوچک (تا ده مگاوات)، دریایی و زیست‌توده (مشمول بر ضایعات و زائدات کشاورزی، جنگلی، زباله‌ها و فاضلاب شهری، صنعتی، دامی، بیوگاز و بیومس)
۲۲. مدیریت پسماند در واحدهای کشاورزی و دامی (بیوگاز، بازیافتی آب‌های زراعی و کشتارگاه و...)
۲۳. فرآوری و تبدیل ضایعات، زایدات و پسماندهای بخش کشاورزی (تولید کود، نهاده‌ها، مواد تخمیری، الکل و...) با تکیه بر تکنولوژی‌های پس از برداشت و فرآوری
۲۴. پروژه‌های کاهش دهنده ضایعات و پسماندها در طول زنجیره تولید از مرحله تامین تا مصرف
۲۵. تامین مالی با مشارکت بخش غیردولتی نظیر صندوق‌های حمایت از توسعه بخش کشاورزی (بخشی، شهرستانی، استانی، ملی، تخصصی و محصولی)
۲۶. پروژه‌های سرمایه‌گذاری در قالب مشارکت عمومی خصوصی در بخش کشاورزی
۲۷. سرمایه‌گذاری‌های در جهت افزایش بهره‌وری با رویکرد تقاضا محور آب کشاورزی و رعایت الگوی بهینه کشت متناسب با اقلیم
۲۸. خدمات مهندسی و مشاوره فنی، اجرایی، ترویجی، مدیریتی، مالی، اعتباری، بیمه‌ای، اقتصادی و بازرگانی کشاورزی و صنایع وابسته
۲۹. خدمات دامپزشکی (تأسیس درمانگاه‌ها (کلینیک‌ها)، مجتمع‌های درمانی (پلی کلینیک‌ها)، آزمایشگاه‌ها، داروخانه‌ها، بیمارستانه‌ای دامی، مراکز تلقیح مصنوعی و مایه کوبی و...)
۳۰. ایجاد آزمایشگاه‌های مناسب، برای کنترل میزان سلامت محصولات از جمله
۳۱. تامین سرمایه در گردش طرح‌های بخش کشاورزی در راستای ایجاد، تثبیت تولید و اشتغال
۳۲. عدم آلودگی آنها به مواد شیمیایی، پرتوزایی (راديوآکتیویته)، میکروبی، ویروسی، انگلی و قارچی
۳۳. سرمایه‌گذاری در پروژه‌های آب و خاک (سامانه‌های نوین آبیاری، احداث و به‌سازی آب‌بندان‌ها و استخر و...)

ایجاد و تثبیت اشتغال از طریق حرکت از کشاورزی سنتی به کشاورزی تجاری یا کسب و کار کشاورزی (با تمرکز بر تامین مالی زنجیره (عرضه) ارزش به جای فعالیت‌های مستقل و جزیره‌ای) مهمترین ویژگی برنامه تولید و اشتغال در برنامه تدوین شده می باشد.

حرکت از کشاورزی به کسب و

کار کشاورزی

Agriculture → **Agribusiness**

تمرکز بر تامین مالی زنجیره (عرضه) ارزش

به جای فعالیت‌های مستقل و جزیره‌ای

۳- کسب و کارهای کشاورزی (agribusiness)

۳-۱- مفهوم agribusiness یا کسب و کارهای (یا صنایع) کشاورزی

به منظور ارائه یک تعریف که تمام اجزای زنجیره، از کشاورزان تا مصرف کنندگان را شامل شود گلدبرگ و دیویس^۱ واژه کسب و کار کشاورزی را در سال ۱۹۵۷ ابداع کردند؛ تا میزان بالای وابستگی متقابل کلمات کشاورزی^۲ و کسب و کار^۳ را توصیف کنند. بر اساس تعریف آنها، مفهوم کسب و کار کشاورزی مجموع تمام فعالیت‌هایی است که در ساخت و توزیع تجهیزات مزرعه؛ عملیات تولید در مزرعه؛ و ذخیره، فرآوری و توزیع تولیدات مزرعه و فرآورده‌های ساخته شده از آنها مشارکت دارند (کوکلانیس^۴، ۲۰۰۵). آنها گام نخست برای بررسی کسب و کار کشاورزی به عنوان فعالیتی متمایز؛ با مفاهیم و مشخصات مخصوص به خود را برداشتند. تمام مطالعات دیویس و گلدبرگ بر مفهوم فراگیر که از تولیدکنندگان کشاورزی تا توزیع محصولات نهایی را شامل می‌شود، متمرکز بوده است (بینوتو^۵ و همکاران، ۲۰۰۴).

از زمان تعریف اولیه دیویس و گلدبرگ (۱۹۵۷) از کسب و کار کشاورزی، این واژه به شکل‌های مختلف تعریف شده است که همه آنها تاکید مشترکی بر «وابستگی متقابل» بخش‌های گوناگون زنجیره تامین مواد غذایی کشاورزی در جهت تولید، ساخت، توزیع، خرده‌فروشی محصولات و خدمات مواد غذایی دارند (بوهلج^۶، ۱۹۹۹؛ کوک و چاداد^۷، ۲۰۰۰). چندین تعریف از واژه «کسب و کار کشاورزی»^۸ در منابع موجود دیده می‌شود. دایره‌المعارف بریتانیکا کسب و کار کشاورزی را به طور گسترده به صورت «کشاورزی که توسط کسب و کار انجام می‌شود؛ به ویژه، بخشی از یک اقتصاد مدرن که به تولید، پردازش و توزیع مواد غذایی، فیبر و محصولات جانبی اختصاص داده می‌شود و موسسات مالی که این فعالیت‌ها را تامین مالی می‌کنند» تعریف می‌کند (دائرة‌المعارف بریتانیکا، ۲۰۱۱). در یک تعریف ساده کسب و کار کشاورزی اشاره به هرگونه کسب و کار مربوط به کشاورزی، از جمله کشاورزی، فراوری، صادرات، تامین نهاد، تجارت و خرده‌فروشی دارد (USAID، ۲۰۰۸).

بر اساس تعریف فائو، اصطلاح کسب و کار کشاورزی اغلب برای رساندن یک دیدگاه به هم پیوسته^۹ از کشاورزی و فعالیت‌های مربوط به کسب و کار، که در تولید و توزیع مواد غذایی مدرن مشارکت دارند، استفاده می‌شود. کسب و کار کشاورزی نشان دهنده فعالیت‌های کسب و کار دسته جمعی از مزرعه تا میز است. این کسب و کارها تامین کنندگان نهاده‌های کشاورزی، تولیدکنندگان، فراوری‌کنندگان محصولات کشاورزی، توزیع‌کنندگان، تجار، صادرکنندگان، خرده‌فروشان و مصرف‌کنندگان را شامل می‌شود. با توجه به این تعریف، اصطلاح کسب و کار کشاورزی و صنایع کشاورزی اغلب با فعالیت‌های کشاورزی در مقیاس بزرگ و یا فعالیت‌های درگیر در مقیاس بزرگ تولید مواد غذایی، فراوری، توزیع و کنترل کیفیت محصولات کشاورزی مرتبط است. فعالیت‌های کوچکتر مرتبط با کشاورزی (مزارع، فراوری‌کننده‌ها، و غیره) کمتر به عنوان کسب و کار کشاورزی و صنایع کشاورزی در نظر گرفته می‌شوند، اما آنها نیز باید بخشی از تعریف باشند (فائو، ۲۰۱۳).

^۱ Goldberg and Davis

^۲ Agriculture

^۳ Business

^۴ Coclanis

^۵ Binotto

^۶ Boehlje

^۷ Cook and Chaddad

^۸ agribusiness

^۹ aggregate

از نظر علمی تمامی فعالیت‌های اقتصادی مرتبط با جانداران در حوزه‌ی کشاورزی قرار می‌گیرد. از این نظر کشاورزی به دو بخش اصلی گیاهی (درب‌گیرنده‌ی گیاهان یکساله تا درختان چندساله) و جانوری (خشکی‌زی و دریازی) تقسیم می‌گردد و فعالیت‌های پیشین و پسین مرتبط را نیز شامل می‌گردد. بدین ترتیب فعالیت‌های پرورش محصولات زراعی و باغی در کنار پرورش دام و طیور و حشرات و آبزیان که مجموعاً فعالیت‌های درون-مزرعه‌ای نامیده می‌شود، در گستره‌ی کشاورزی قرار می‌گیرند. گذشته از این بخش درون-مزرعه‌ای، فعالیت‌های صنعتی مربوط به تأمین نهاده‌های زراعی (مانند تولید کود، سم و ابزارآلات کشاورزی) و فرآوری محصولات کشاورزی (یا صنایع غذایی) نیز معمولاً در متون علمی در حوزه‌ی کشاورزی قرار می‌گیرد و به این دو حوزه در کل *agribusiness* یا کسب‌وکارهای (صنایع) کشاورزی اطلاق می‌گردد. بدین ترتیب، وظیفه‌ی بخش کشاورزی عمدتاً تولید خواروبار (نهایی برای انسان یا واسطه‌ای از طریق خوراک جانوران) و الیاف طبیعی (گیاهی و جانوری) می‌باشد ولی مواردی مانند امور تزئینی (گل و گیاه تزئینی و جانوران زینتی) و دارویی (داروهای گیاهی و جانوری و مواد مخدر) نیز در این حوزه تأمین می‌شود (حسن‌پور، ۱۳۹۱).

طبق قانون مربوط به اصلاحات ارضی مصوب ۱۳۳۹ «کشاورزی عبارت است از تولید محصول به وسیله‌ی عملیات زراعی و همچنین دامداری و تولید محصولات حیوانی». در قانون نحوه‌ی واگذاری و احیای اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران مصوب شورای انقلاب در سال ۱۳۵۸، «کشاورزی عبارت است از بهره‌برداری از آب و زمین به منظور تولید محصولات گیاهی و حیوانی (از قبیل زراعت، باغداری، درختکاری مثمر و غیرمثمر، جنگلداری، جنگلکاری، دامداری، پرورش طیور و زنبور عسل و آبزیان)». پیرو تشکیل جهاد سازندگی، تعریف کشاورزی محدود به امور زراعت و باغبانی می‌شود و تنها پس از ادغام دو وزارتخانه و تشکیل وزارت جهاد کشاورزی است که امور دامپروری و منابع طبیعی نیز در بخش کشاورزی گنجانده می‌شود. تا سال گذشته (قبل از ابلاغ قانون انتزاع وظایف تجاری بخش کشاورزی از وزارت صنعت، معدن و تجارت) کسب‌وکارهای مرتبط با کشاورزی همچنان خارج از حوزه‌ی کشاورزی قرار داشت و امور سیاستگذاری و اجرایی مربوطه در وزارتخانه‌هایی مانند بازرگانی، صنایع و معادن و نیرو سامان می‌یافت. این در حالی است که در پاره‌ای از کشورها، امور بهداشتی مربوط به خواروبار نیز در وزارت کشاورزی ساماندهی می‌گردد.

در ایران نیز، پراکندگی امور در حوزه‌های مختلف بخش کشاورزی همواره مورد انتقاد محققین، برنامه‌ریزان و سیاست‌گزاران کشور بوده است. در این راستا، در سال‌های اخیر تلاش‌های زیادی جهت انتقال وظایف بازرگانی و تجاری بخش کشاورزی به وزارت جهاد کشاورزی صورت گرفت که در نهایت قانون تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی مشتمل بر پنج ماده در جلسه علنی روز سه‌شنبه مورخ بیست و چهارم بهمن ماه یکهزار و سیصد و نود و یک مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۹۱/۱۲/۲ به تأیید شورای نگهبان رسید و نهایتاً برای اجرا ابلاغ گردید. بر اساس ماده ۱ این قانون کلیه اختیارات، وظایف و امور مربوط به سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، نظارت و انجام اقدامات لازم در بسیاری از حوزه‌های تجارت و صنعت از وزارت صنعت، معدن و تجارت منتزع و به وزارت جهاد کشاورزی واگذار گردید. با این رویکرد انتظار می‌رود به جای پرداخت به موضوع تولید، کل زنجیره عرضه و کسب‌وکارهای مختلف فعال در این زنجیره مورد توجه جدی قرار گیرد.

در مجموع می‌توان گفت بخش کسب‌وکار کشاورزی، که فعالیت‌های کسب و کار از مزرعه تا سفره را شامل می‌شود، یک عامل اصلی اشتغال و درآمد در سراسر جهان محسوب می‌شود. کسب‌وکارهای کشاورزی و صنایع وابسته به آن یک منبع اساسی ایجاد ارزش افزوده برای محصولات اولیه کشاورزی، یک کاتالیزور برای توسعه زنجیره‌های ارزش کارآ، یک کمک‌کننده به ایمنی و کیفیت محصول، و یک ارائه‌دهنده خدمات که جریان مواد غذایی از تولید به مصرف را تسهیل می‌کند می‌باشند.

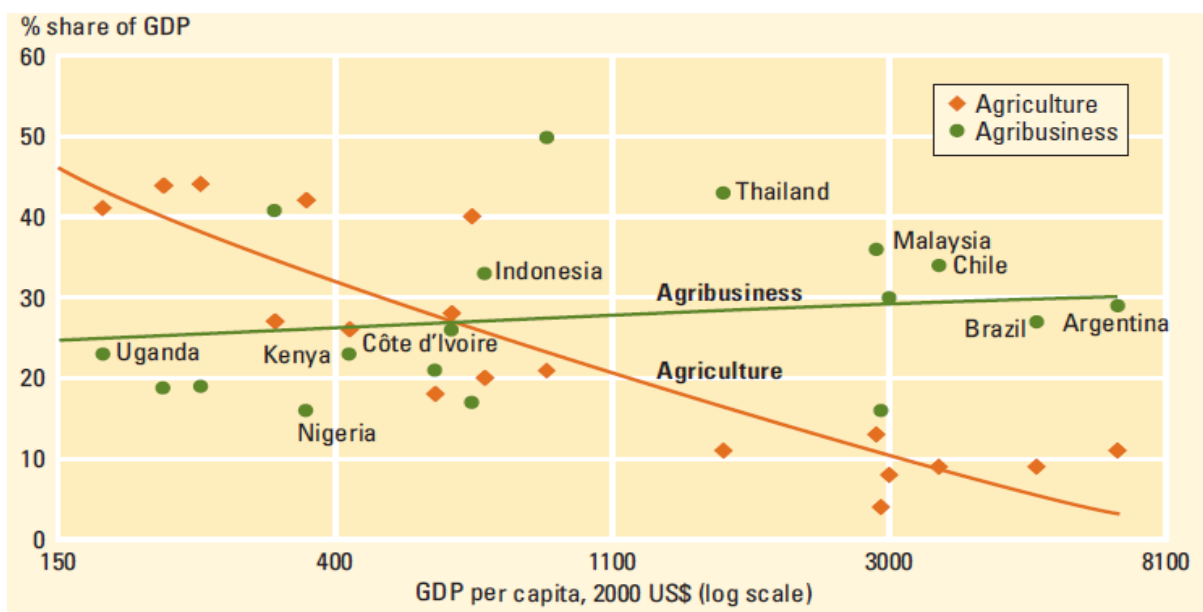
۳-۲- آمار کسب و کارهای کشاورزی (مقایسه آماری کشاورزی و کسب و کارهای کشاورزی)

متأسفانه آماری یکدست و رسمی برای ارزش افزوده‌ی بخش کسب و کارهای کشاورزی وجود ندارد. آماری که در زیر می‌آید از مطالعات متعددی گرفته شده است و به صورت تقریبی می‌تواند بیانگر اهمیت کسب و کارهای کشاورزی باشد. سهم کشاورزی و کسب و کارهای کشاورزی از GDP در تعدادی از کشورها در گزارش سال ۲۰۰۸ توسعه‌ی جهان از سوی بانک جهانی ارایه شده است که در جدول صفحه بعد دیده می‌شود. مطابق این آمار، میانگین سهم کشاورزی از تولید داخلی در کشورهای جنوب آفریقا حدود ۳۲ درصد بوده ولی سهم بخش کسب و کارهای کشاورزی ۲۱ درصد است که در کل به ۵۳ درصد بالغ می‌شود. این نسبت‌ها در کشور پردرآمدتری مانند مکزیک به ۹ و ۱۱ و در کشور صنعتی آمریکا به ۱ و ۱۳ درصد می‌رسد. مطابق جدول ذیربط، سهم کسب و کارهای کشاورزی از GDP با وجود کاهش سهم کشاورزی در فرایند توسعه‌ی اقتصادی، افزایش می‌یابد تا این که با صنعتی شدن کشورها، کاهش پیدا کند. پیش‌بینی می‌شود در سال ۲۰۳۰ صنعت کشاورزی و کسب و کارهای آن در آفریقا به یک ۱ تریلیون دلاری برسد که در مقایسه با ۳۱۳ میلیارد دلار ۲۰۱۰ رشد سه برابری خواهد داشت. لذا، این صنعت می‌تواند بالاترین نقش را در توسعه اقتصاد در کشورهای آفریقایی بازی کند (بانک جهانی، ۲۰۱۳).

کشور	سهم کشاورزی از GDP	سهم کسب و کارهای کشاورزی از GDP	سهم مجموع کشاورزی و کسب و کارهای کشاورزی از GDP
آفریقای جنوبی	۴	۱۶	۲۰
نیجریه	۴۲	۱۶	۵۸
اوگاندا	۴۱	۲۳	۶۴
کنیا	۲۶	۲۳	۴۹
زیمبابوه	۱۸	۲۱	۳۹
غنا	۴۴	۱۹	۶۳
همه کشورهای صحرای جنوبی آفریقا	۳۲	۲۱	۵۳
ایالات متحده آمریکا	۱	۱۳	۱۴
برزیل	۸	۳۰	۳۸
آرژانتین	۱۱	۲۹	۴۰
مکزیک	۹	۲۷	۳۶
اندونزی	۲۰	۳۳	۵۳
تایلند	۱۱	۴۳	۵۴
شیلی	۹	۳۴	۴۳

مطابق مطالعه‌ی دیگری، سهم کشاورزی در کشورهای کم‌درآمد ۳۹ درصد و سهم کسب و کارهای کشاورزی، ۲۲ درصد از تولید داخلی است. با افزایش درآمد در کشورهای روبه‌توسعه، این سهم‌ها به ترتیب به ۱۶ و ۳۲ درصد می‌رسند و با افزایش بیشتر درآمد، سهم کشاورزی به ۸ درصد تنزل یافته و سهم کسب و کارهای کشاورزی به ۲۷ درصد کاهش پیدا می‌کند. این سهم‌ها در آمریکا به ترتیب، ۱ و ۱۳ درصد است. همچنین سهم صنایع کشاورزی در کل صنعت، در کشورهای کشاورزی-محور ۶۱ درصد، در کشورهای درحال‌گذار ۳۷ درصد و در کشورهای پردرآمدتر روبه‌توسعه ۳۷

درصد می‌باشد. در نمودار زیر تغییرات سهم کسب‌وکارهای کشاورزی در فرایند توسعه‌ی اقتصادی در تعدادی از کشورها نشان داده شده است.

مطالعات زیادی در مورد کشور برزیل صورت گرفته است که طبق آنها، سهم کشاورزی در تولید از ۲۴/۳ درصد در سال ۱۹۵۰ به ۹/۶ درصد در ۲۰۰۳ کاهش یافته است. لیکن با احتساب کسب‌وکار کشاورزی وضعیت متفاوت می‌شود و به نظر می‌رسد که برای بررسی اهمیت کشاورزی در اقتصاد کشور، مفهوم گسترده‌تر کسب‌وکار کشاورزی مناسب‌تر است. سنجش تولید این بخش با استفاده از تحلیل داده-ستانده و حساب‌های ملی نشان می‌دهد که با وجودی که سهم کشاورزی در سال ۲۰۰۰ برابر ۷/۶ درصد از تولید بود، سهم کسب‌وکارهای کشاورزی ۲۷ درصد بود. این ارقام در سال ۲۰۰۳، به ترتیب، ۹/۶ و ۳۱ درصد برآورد شده است. رونق کشاورزی برزیل از دهه‌ی ۹۰ ناشی از گسترش شدید بخش کسب‌وکارهای آن بوده است (فورتوسو و گولهوتو^{۱۰}، ۲۰۰۱).

بر اساس برآوردهای انجام شده در ایران، سهم کسب و کارهای کشاورزی از تولید ناخالص داخلی در ایران بیش از ۳۰٪ در برآورد می‌شود

^{۱۰} Furtuoso and. Guilhoto

۴- برنامه «تحول کشاورزی با رویکرد جهادی»

با توجه به برنامه وزیر جهاد کشاورزی ارائه شده به مجلس شورای اسلامی به عنوان تحول کشاورزی با رویکرد جهادی، راهبردها، برنامه ها و طرحها و پروژههای اولویت دار به شرح ذیل می باشد.

۴-۱- راهبردها و برنامهها

۱. مدیریت و سیاست کشاورزی
۲. تأمین امنیت غذایی پایدار
۳. توسعه کشاورزی دانش بنیان و هوشمند
۴. جهش تولید کشاورزی
۵. مدیریت زنجیرههای تأمین کشاورزی
۶. حمایت از منابع طبیعی و آبخیزداری
۷. مدیریت سیستم یکپارچه داده و اطلاعات کشاورزی
۸. تأمین مالی و سرمایه گذاری کشاورزی
۹. مدیریت ریسکهای کشاورزی
۱۰. دیپلماسی کشاورزی و بهبود تراز تجاری
۱۱. استفاده از ظرفیت نهادها و تشکلهای کشاورزی
۱۲. بهبود فضای کسب و کار و تسهیل فرایند صدور مجوزها
۱۳. مدیریت منابع انسانی
۱۴. افزایش بهره‌وری کشاورزی
۱۵. حمایت از کانونهای تولید روستایی و عشایری و کشاورزان آینده
۱۶. مدیریت واحد آب و خاک کشاورزی
۱۷. مدیریت تأمین سلامت محصولات کشاورزی و غذایی
۱۸. مدیریت ریسک فساد با قاعده گذاری (رگولاتوری)
۱۹. حمایت از صنایع تبدیلی و غذایی
۲۰. توسعه محصولات ارگانیک کشاورزی
۲۱. توسعه صنعت دام، طیور و شیلات و تقویت دامپزشکی
۲۲. حمایت از تولید و صادرات محصولات باغبانی
۲۳. تقویت تعامل با سازمانهای بین المللی
۲۴. تقویت و تحول در سازمان تعاون روستایی

۴-۲- طرحها و پروژهها

۱. طرحهای ویژه
۲. طرحهای تحولی
۳. تکمیل پروژههای نیمه تمام
۴. پروژههای آب و خاک
۵. تکمیل پروژههای صنایع تبدیلی و غذایی نیمه تمام
۶. اتمام حدنگاری اراضی کشاورزی
۷. تکمیل سامانه دادهها و اطلاعات کشاورزی

۵) متن بند (الف) تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و توزیع منابع اعتباری

موارد حایز اهمیت در متن بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۴۰۰ به شرح ذیل می باشد:

- ۱- مبلغ سیصد و بیست هزار میلیارد (۳۲۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از منابع ردیف (۲۸) مصارف جدول تبصره (۱۴) این قانون، به ایجاد و توسعه، تولید، اشتغال و کارآفرینی با اولویت استان‌های با نرخ بیکاری بالاتر اختصاص می‌یابد. بند (و) تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۳۹۸ در سال ۱۴۰۰ تنفیذ و وجوه حاصل از آن به منابع این جزء اضافه می‌شود.
- ۲- مبلغ ده هزار میلیارد (۱۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از منابع این بند به منظور پشتیبانی فنی و پایدارسازی و ضمانت اشتغال محرومین به کمیته امداد امام خمینی (ره) هفتاد درصد (۷۰٪) و سازمان بهزیستی کل کشور سی درصد (۳۰٪) به صورت تسهیلات بانکی اختصاص می‌یابد.
- ۳- جهت به روز سانی تجهیزات کارگاهی دانشگاه فنی و حرفه ای و سازمان فنی و حرفه ای و هنرستان‌های آموزش و پرورش پنج درصد (۵٪) از منابع این جزء به صورت تسهیلات بانکی اختصاص می‌یابد.
- ۴- منابع یادشده از طریق سپرده گذاری در بانک ها با اولویت بانک‌های توسعه ای و تخصصی و صندوق کارآفرینی امید پس از تصویب اساسنامه آن به منظور سرمایه گذاری برای تولید، اشتغال و کارآفرینی با تأکید بر فعالیت ها و زنجیره تولید و تأمین کالاهای اساسی و راهبردی با سازوکار تسهیلات تلفیقی و ترکیبی با منابع بانک و با نرخ ترجیحی تخصیص یافته و تلفیق منابع در اختیار و مجاز دستگاه‌های اجرائی مرتبط و همچنین منابع صندوق توسعه ملی با رعایت اساسنامه آن مجاز است.
- ۵- نرخ سود سپرده گذاری منابع مذکور حداقل یک درصد (۱٪) و نرخ سود تسهیلات اعطایی متناسب با میزان مشارکت منابع بانکی و صندوق کارآفرینی امید پس از تصویب اساسنامه آن بر اساس دستورالعمل شورای مرکب از وزیر امور اقتصادی و دارایی (رئیس)، سازمان برنامه و بودجه کشور، بانک مرکزی، وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت، جهاد کشاورزی، راه و شهرسازی، میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، نفت، ارتباطات و فناوری اطلاعات، تعاون، کار و رفاه اجتماعی و معاونت علمی و فناوری رییس جمهور تعیین می‌شود.
- یک نماینده از هر یک از کمیسیون‌های برنامه و بودجه و محاسبات، اقتصادی و اجتماعی به انتخاب مجلس به عنوان ناظر در شورای مذکور حضور می‌یابد. حتی المقدور یک نفر از سه نماینده مزبور از مناطق محروم می‌باشد.
- ۶- طرح‌های مشمول این بند بر اساس دستورالعمل مصوب شورای یادشده توسط شورای برنامه ریزی و توسعه هر استان تعیین می‌شود.
- ۷- تا ده درصد (۱۰٪) از منابع مزبور به صورت کمک فنی و اعتباری و یارانه سود می‌باشد.
- ۸- سازمان هدفمندی یارانه ها مکلف است صد در صد (۱۰۰٪) منابع مندرج در بند (۲۸) مصارف جدول تبصره (۱۴) را متناسب با میزان وصولی به صورت ماهانه یک دوازدهم مطابق سهم هر دستگاه رأساً پرداخت کند.
- ۹- وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است ضمن ثبت و نگهداری حساب منابع، مصارف و برگشتی وجوه این بند، بر تحقق آن مطابق احکام بودجه‌های سنواتی نظارتی و گزارش آن را هر شش ماه یک بار به کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات و کمیسیون‌های ذیربط مجلس شورای اسلامی ارائه کند.

توزیع منابع اعتبارات ذیل بند الف تبصره ۱۸ از محل جدول مصارف ذیل تبصره ۱۴

ردیف	عنوان	اعتبار / میلیارد ریال
۱	وزارت جهاد کشاورزی	۸۰۰۰۰
۲	وزارت صنعت، معدن و تجارت	۷۰۰۰۰
۳	وزارت راه و شهرسازی	۷۰۰۰۰
۴	وزارت نفت	۵۰۰۰۰
۵	وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	۱۵۰۰۰
۶	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	۱۰۰۰۰
۷	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱۰۰۰۰
۸	معاونت علمی و فناوری رییس جمهور	۱۵۰۰۰
	جمع	۳۲۰۰۰۰

توزیع منابع سهمیه اعتبارات وزارت جهاد کشاورزی

مبالغ به میلیارد ریال

۸۰۰۰۰	سهمیه بخش کشاورزی از محل منابع ردیف ۲۸ جدول مصارف تبصره ۱۴ قانون بودجه
۴۰۰۰	کسر سهم برورسانی تجهیزات آزمایشگاهی
۲۵۰۰	کسر سهم نهادهای حمایتی
۷۳۵۰۰	خالص مانده اعتبارات وزارت جهاد کشاورزی پس از کسر سهم تجهیزات آزمایشگاهی و نهادهای حمایتی
۸۰۰۰	سهم منابع سپرده گذاری در موسسات مالی با سازکار کمک های فنی و اعتباری
۶۵۵۰۰	سهم منابع سپرده گذاری در موسسات مالی با سازکار تلفیقی

۶- دستورالعمل ذیل بند (الف) تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۴۰۰ «بخش کشاورزی»

به استناد بند (الف) تبصره (۱۸) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، سهمیه اعتباری وزارت جهاد کشاورزی به مبلغ هشتاد هزار میلیارد (۸۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین گردیده است. پس از کسر سهم جز ۲ و ۳ قانون مذکور، باقیمانده منابع به مبلغ هفتاد و سه هزار و پانصد میلیارد (۷۳,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از طریق سپرده گذاری در بانکها با اولویت بانکهای توسعه‌ای و تخصصی و صندوق کارآفرینی امید با نرخ ترجیحی و سازوکار تسهیلات تلفیقی و ترکیبی برای تولید، اشتغال و کارآفرینی به شرح جدول ذیل این دستورالعمل تخصیص داده خواهد شد.

۱- نرخ سود تسهیلات بخش کشاورزی با توجه به نوع فعالیت، میزان محرومیت و مناطق با شرایط ویژه بین ۸ تا ۱۶ درصد تعیین می‌شود.

۲- در صورت تامین منابع از محل صندوق کارآفرینی امید، نرخ تسهیلات پرداختی به طرحهای معرفی شده ۴ درصد خواهد بود.

۳- طرحهای پیشنهادی توسط استانها براساس معیارهای زیر در اولویت تخصیص تسهیلات از سوی وزارت جهاد کشاورزی قرار می‌گیرند:

- اولویتهای تعیین شده موضوع جدول ذیل این دستورالعمل

- میزان نرخ بیکاری بالاتر

- شرایط ویژه منطقه

تبصره: طرحهای تعهدشده موسسات عامل از محل تبصره ۱۸ قانون بودجه سنوات قبلی تنها در صورتی که با اولویتهای مندرج در این ماده منطبق باشند، می‌توانند از منابع مالی مذکور بهره مند شوند.

۴- نرخ سود تسهیلات، مدت زمان بازپرداخت تسهیلات و سهم آورده متقاضی با هماهنگی وزارت جهاد کشاورزی و موسسات عامل و منطبق بر بندهای مرتبط دستورالعمل جزء ۱ الی ۹ بند (الف) تبصره ۱۸ ابلاغی وزارت امور اقتصادی و دارایی تعیین خواهد شد.

۵- مبلغ ۸۰۰۰ میلیارد ریال موضوع سهم جزء ۷ بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه سال جاری، در قالب کمکهای فنی و اعتباری و یارانه کاهش سود تسهیلات بطور متمرکز در اختیار وزارت جهاد کشاورزی قرار دارد. نحوه تخصیص منابع این بند بصورت کمک بلاعوض، یارانه کاهش سود و یا به صورت تلفیق با منابع بانکی با تشخیص وزارت جهاد کشاورزی در قالب موارد ذیل خواهد بود:

- اجرای طرحهای سرمایه گذاری توسط صندوقهای حمایت از سرمایه گذاری بخش کشاورزی

- اجرای طرحهای مشارکت عمومی و خصوصی

- طرحهای موضوع تصویب نامه شماره ۱۰۶۶۴۷/ت/۵۸۲۴۴ هـ مورخ ۹۹/۹/۲۳ هیأت وزیران

- طرحهای اضطراری برای حل بحران

- طرحهای تولیدی در مناطق با شرایط ویژه

۶- کلیه فرآیندهای ثبت نام، بررسی، تایید، پرداخت تسهیلات، پایش و نظارت طرحها در سازمان جهاد کشاورزی استان، شورای برنامه ریزی و توسعه و موسسات عامل بصورت برخط و در قالب سامانه یکپارچه تسهیلات اعتباری وزارت جهاد کشاورزی (سیتا) به آدرس cita.maj.ir عملیاتی می‌گردد.

۷- شيوه نامه اجرای این دستورالعمل توسط وزارت جهاد کشاورزی تهیه و به سازمان جهاد کشاورزی استان ابلاغ خواهد شد.

اولویت	عنوان رسته فعالیت	مصادیق فعالیت ها	نرخ سود ترجیحی (درصد)	
			مناطق کم‌برخوردار (در حال توسعه)	مناطق برخوردار (توسعه یافته)
۱	تولید انواع نهاده ها و عوامل تولید وارداتی غیر علوفه ای کشاورزی	انواع واکسن و داروهای دامی، نژادهای مولد دام، طیور و آبزیان، انواع بذرهای هیبرید و نهال گواهی شده و مواد ژنتیکی، انواع کودهای شیمیایی، سموم و آفت کش ها، ماشین آلات و تجهیزات	۱۰	۱۴
۲	توسعه زنجیره‌های ارزش محصولات کشاورزی و شرکت‌های پشتیبان کشاورزی قراردادی	با اولویت زنجیره‌های ارزش مزیت دار در استان های مختلف مبتنی برسند ملی آمایش کشور و استانی	۱۰	۱۴
۳	توسعه فعالیت های مکانیزاسیون، مدرن سازی، دانش بنیان و استارت آپی کشاورزی	توسعه مدرن سازی کشاورزی مشتمل بر استارت آپها، سیستم‌های اتوماسیون و مکانیزاسیون در فرآیند تولید محصولات، بازسازی ونوسازی با تاکید بر فناوری نوین و هوشمندسازی، بازسازی و نوسازی تجهیزات و ماشین آلات گلخانه ها، واحدهای دام، طیور و آبزیان، صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی	۱۰	۱۴
۴	تولید محصولات راهبردی با ارزش افزوده بالا	تولید محصولات کشاورزی راهبردی با ارزش افزوده بالا از جمله محصولات وارداتی پر مصرف و محصولات کشاورزی صادراتی	۱۲	۱۶
۵	خدمات توسعه کسب و کارهای کشاورزی	ایجاد، ساماندهی و توسعه شرکت‌ها و واحدهای با اولویت کسب و کارهای دیجیتال، خدمات فنی و مهندسی، مشاوره‌ای(مالی، اقتصادی و بازرگانی) کشاورزی، گیاهپزشکی، دامپزشکی، خاکشناسی	۱۲	۱۶
۶	صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی	با اولویت واحدهای نیمه فعال و نیمه تمام، طرح های با بهره گیری از فناوری نوین و تکمیل کننده زنجیره ارزش	۱۲	۱۶
۷	بهبود خدمات بازاریابی محصولات کشاورزی	شرکت‌های خدمات بازرگانی بخش کشاورزی، شرکت های فروشگاه‌های سیار محصولات کشاورزی، باراندازهای عرضه محصولات و فرآورده های کشاورزی، پایانه‌های صادراتی محصولات کشاورزی، خدمات حمل و نقل و لجستیک بخش کشاورزی با اولویت فناوری دیجیتال	۱۲	۱۶
۸	توسعه زنجیره تولید محصولات سالم و گواهی شده	تولید محصولات سالم و گواهی شده با تاکید بر خدمات مرتبط با گواهی و استانداردهای محصولات سالم و ارگانیک	۱۰	۱۴
۹	افزایش بهره‌وری منابع پایه آب و خاک	فناوری‌های روزآمد در حوزه آب و خاک	۱۰	۱۴
۱۰	سرمایه در گردش تامین نهاده‌های تولید محصولات دام، طیور و آبزیان	تولید داخلی نهاده‌های دام و طیور وارداتی، فعال سازی واحدهای تولیدی با اولویت نیمه فعال و غیرفعال صنعتی و نیمه صنعتی (دام، طیور و آبزیان)	۱۰	۱۴

- * از کل تسهیلات ۷۰٪ به صورت سرمایه‌ای و ۳۰٪ به صورت سرمایه در گردش تخصیص داده خواهد شد.
- ** هر گونه درخواستی در چارچوب اولویت‌های تعیین شده که در مصادیق فعالیت ذکر نشده است با پیشنهاد معاونت‌های تخصصی و تایید کمیته استانی قابل بررسی خواهد بود.
- *** طرح‌های تعاونی و عشایری در اولویت استفاده از این تسهیلات می باشند.
- **** طرح‌های نیمه تمام برای استان های با نرخ بیکاری کمتر از میانگین کشوری، باید حداقل ۷۰ درصد پیشرفت فیزیکی و برای استان‌های با نرخ بیکاری بیشتر از میانگین کشوری، باید حداقل ۳۰ درصد پیشرفت فیزیکی داشته باشند.

۷- شیوه نامه اجرایی دستورالعمل بند (الف) تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۴۰۰

۱-۷- تولید انواع نهاده‌ها و عوامل تولید وارداتی غیرعلوفه‌ای کشاورزی

(انواع واکسن و داروهای دامی، نژادهای مولد دام، طیور و آبزیان، انواع بذرهای هیبرید و نهال گواهی شده و مواد ژنتیکی، انواع کودهای شیمیایی، سموم و آفت کش ها، ماشین آلات و تجهیزات) در راستای بهبود تراز تجاری بخش کشاورزی برای تولید نهاده‌های کشاورزی در داخل کشور، وزارت جهاد کشاورزی آمادگی کامل خود را برای حمایت از سرمایه گذاری در تولید نهاده‌های ذیل اعلام می دارد.

اجزای انواع نهاده‌ها و عوامل تولید وارداتی غیرعلوفه‌ای کشاورزی

عنوان	شرح
بذور زراعی	دانه ذرت بذری، بذر سیب زمینی، بذر چغندر قند، بذر سبزیجات، بذر یونجه و شبدر، بذر گندم، بذر جو، بذر کلزا، بذر آفتابگردان، بذر بادام زمینی
بذور گلخانه ای و اندام های باغی	تولید بذر هیبرید سبزی و صیفی محصولات گلخانه ای و سایر اندام های، کوکوپیت، پیت ماس، اسپان (هاگ مولد) قارچ خوراکی، اندام های تکثیری گل و گیاهان زینتی (پیاز، بذر و نشاء و قلمه)، ارقام تجاری و پایه‌های مقاوم به تنش‌های محصولات نیمه گرمسیری، نهال کشت بافتی خرما و ارقام تجاری خرما (مجدول و دگلت نور)، ارقام تجاری محصولات گرمسیری، نهال کشت بافتی خرما و ارقام تجاری خرما (مجدول و دگلت نور)، ارقام تجاری محصولات گرمسیری
اقلام دامی	اسپریم گاو و گاومیش، جنین گاومیش، اسپریم (گوسفندو بز)، سیدر، اسفنج وهورمون، جوجه یکروزه اجداد گوشتی، جوجه یکروزه اجداد تخمگذار و گوشتی، بوقلمون مولد، جوجه یکروزه مادر تخمگذار و گوشتی، تخم نوغان
اقلام دامپزشکی	واکسن تب برفکی با پایه روغنی، واکسن pp2، آنفلونزای فوق حاد پرندگان، واکسن G7، آنفلونزای low pathogen، واکسن یرسینوسیس، آبله قناری، پاستورلوز، آگالاکسی، روغن ادجوانت، پروبیوتیک، آنزیم های مورد مصرف در دام و طیور، داروهای گیاهی، ویتامی E و مشتقات آن با خلوص بیش از ۹۰٪، ویتامین E۵۰٪ بودر، آنتی ژن H5 از سویه در گردش کشور، دوازده نوع کیت تشخیصی، پنج نوع کیت تشخیص
مکانیزاسیون	سمپاش خودرو شاسی بلند، دستگاه های نشاء غیر برنج، دستگاه های نشاء، کمباین برنج، کمباین پنبه، کمباین چغندر قند، کمباین سیب زمینی، ماشین برداشت سبزی و صیفی، برداشت خرما، شکر درختان تراکتوری، شیکر درختان پرتابل، شیکر درختان خود گردان، برداشت نیشکر، ماشینهای شیر دوشی، ماشین آلات جهت علیق (سیلاژ)، ماشین آلات جهت علیق (فیدر خودکششی)، چاپر خودرو، برداشت حیوانات، ماشینهای جوجه کشی، تراکتور کشاورزی بیش از ۱۲۰ کیلو وات، تراکتور شالیزاری، تراکتور باغی ۵۰ تا ۱۰۰ اسب بخار، هلی کوپتر بدون سرنشین
شیلات	تخم چشم زده ماهی قزل آلا و اسپرو ماهی قزل آلا، افزودنی ها و مکمل خوراک آبزیان، مولد میگو، خوراک آماده آبزیان، بچه ماهی دریایی

سوپر فسفات تریپل، کلروپتاسیم، سولفات پتاسیم، دی آمونیوم فسفات	کود
<p>گلیفوزیت ۴۱٪ SL، پاراکوات دیکلراید ۲۰٪ SL، کوپراکسی کلراید ۳۵٪ WP، کلریپرفوس ۴۰٫۸٪ EC، استامی پراید ۲۰٪ SP، مانکوزب ۸۰٪ WP، سایپرمتین ۴۰٪ EC، ژیرلیک اسید ۱۰٪ Tb، دیمتوات ۴۰٪ EC، تیوفانات متیل ۷۰٪ WP، توفوردی + ام سی پی آ ۶۷٫۵٪ SL، سولفور ۸۰٪ DF، پینوکسادن + ایمن کننده ۵٪ EC، کلودینافوپ پروپارژیل ۸٪ EC، فن والریت ۲۰٪ EC، ابامکتین ۱٫۸٪ EC، نیکوسولفورون ۴٪ OD، مزوسولفورون + یدوسولفورون + ایمن کننده OD ۱٫۲٪، دلتامترین ۲٫۵٪ EC، فنیتروتیون ۵۰٪ EC، پروفنفسوس ۵۰٪ EC، هالوکسی فوپ آر متیل ۱۰٫۸٪ EC، یدوسولفورون متیل سدیم + مزوسولفورون متیل + دیفلوفنیکان + ایمن کننده ۸٫۲۵٪ OD، سولفور ۸۰٪ WP، توفوردی ۲۳٪ L، کلرتالونیل ۷۵٪ WP، سولفور ۸۰٪ WG، زینک فسفاید ۸۰٪ P، اتیون ۴۷٪ EC، ایمیداکلوپراید ۳۵٪ SC، کلریپرفوس ۴۰٫۸٪ EC، پاراکوات دیکلراید ۲۰٪ SL، گلیفوزیت ۴۱٪ SL، بوتاکلر ۶۰٪ EC، فیپرونیل ۰٫۲٪ GR، دلتامترین ۲٫۵٪ EC، دیازینون ۶۰٪ EC، توفوردی + ام سی پی آ ۶۷٫۵٪ SL، کارتاپ ۴٪ GR، دیازینون ۱۰٪ GR، سایپرمتین ۴۰٪ EC، ابامکتین ۱٫۸٪ EC، تبوکونازول ۲٪ DS، ایمیداکلوپراید ۳۵٪ SC، هالوکسی فوپ آر متیل ۱۰٫۸٪ EC، کوپراکسی کلراید ۳۵٪ WP، فن والریت ۲۰٪ EC، فن پیروکسی میت ۵٪ SC، مالاتیون ۵۷٪ EC، فنیتروتیون ۵۰٪ EC، کلودینافوپ پروپارژیل ۸٪ EC، تبوکونازول ۶٪ FS، تری فلورالین ۴۸٪ EC، اتیون ۴۷٪ EC، فن پروپاترین ۱۰٪ EC، کاپتان - ارتوساید ۵۰٪ WP، فن مدیفام + دس مدیفام + اتوفومازیت ۱۸٪ EC، کاربندازیم ۶۰٪ WP، پروفنفسوس ۵۰٪ EC، استامی پراید ۲۰٪ SP، دلتامترین ۲٫۵٪ EC، توفوردی + ام سی پی آ ۶۷٫۵٪ SL، کوپراکسی کلراید ۳۵٪ WP، ایمیداکلوپراید ۳۵٪ SC، استامی پراید ۲۰٪ SP، فن والریت ۲۰٪ EC، فنیتروتیون ۵۰٪ EC، اتیون ۴۷٪ EC، فن پیروکسی میت ۵٪ SC، کاپتان ۵۰٪ WP، پروفنفسوس ۵۰٪ EC و فن پروپاترین ۱۰٪ EC</p>	<p>سموم شیمیایی و آفت کش ها</p>
<p>واحدهای تولیدکننده تکنیکال های پایه معدنی و واحدهای تولیدکننده تکنیکال های پایه آلی</p>	<p>تولید ماده موثره (تکنیکال) آفت کش های کشاورزی</p>
<p>احداث، تکمیل، توسعه، بهینه سازی، راه اندازی واحدهای تولیدی</p>	<p>آفتکش های زیستی و غیر شیمیایی</p>

۷-۲- ایجاد و توسعه زنجیره‌های ارزش محصولات کشاورزی و شرکتهای پشتیبان کشاورزی قراردادی (با اولویت زنجیره‌های ارزش مزیت دار در استان های مختلف مبتنی بر سند ملی آمایش کشور و استانی) ایجاد، توسعه و تکمیل زنجیره ارزش اولویت‌دار محصولات کشاورزی بر اساس مزیت های استانی

ردیف	نام استان	محصولات اولویت‌دار*			
		اولویت یک	اولویت دو	اولویت سه	اولویت چهار
۱	آذربایجان شرقی	محصولات باغی (سیب درختی، گلابی، زردآلو، گوجه درختی)	گوشت مرغ و طیور	آبزی پروری	گیاهان دارویی
۲	آذربایجان غربی	محصولات باغی (سیب درختی، آلو، شلیل، هلو)	انگور	محصولات صنعتی (چغندر قند و آفتابگردان آجیلی)	عسل
۳	اردبیل	سیب زمینی	گوجه فرنگی	بادام زمینی	محصولات دام و طیور (گوشت قرمز، طیور و شیر)
۴	اصفهان	گیاهان دارویی	گوشت قرمز و سفید	سبزی و صیفی (سیب زمینی، پیاز، بادمجان، فلفل)	محصولات شیلاتی (آبزی پروری و ماهیان زینتی)
۵	البرز	محصولات گلخانه‌ای	محصولات باغی (گلابی، آلو، شلیل، گیلاس، هلو، خرمالو)	گل و گیاه زینتی	قارچ خوراکی
۶	ایلام	محصولات باغی	سبزی و صیفی	دانه‌های روغنی (سویا، کلزا)	آبزی پروری
۷	بوشهر	خرما	محصولات شیلاتی (آبزی پروری و صید و صیادی)	گوجه فرنگی	گوشت طیور/مرغ
۸	تهران	محصولات باغی (سیب درختی، گلابی، زردآلو، شلیل، گیلاس، هلو، خرمالو)	محصولات گلخانه‌ای/محیط کنترل شده (قارچ)	گل و گیاه زینتی	محصولات دام و طیور (گوشت قرمز، طیور)
۹	جنوب کرمان	محصولات باغی	محصولات گلخانه‌ای	مرکبات	خرما
۱۰	چهارمحال بختیاری	بادام	شیر	آبزی پروری	سیب زمینی
۱۱	خراسان جنوبی	زرشک	زعفران	عناب	پنبه
۱۲	خراسان رضوی	گیاهان دارویی	سبزی و صیفی (گوجه فرنگی و سیب زمینی)	محصولات صنعتی (پنبه، چغندر قند و نیشکر)	محصولات باغی (گلابی، انگور، آلو، گیلاس، انار، بادام، پسته و سیب درختی)
۱۳	خراسان شمالی	گوجه فرنگی	پنبه	گیاهان دارویی	نوغانداری
۱۴	خوزستان	محصولات شیلاتی (آبزی پروری و صید و صیادی)	خرما	گل و گیاهان زینتی	سبزی و صیفی (خیار و پیاز و گوجه فرنگی)

ایجاد، توسعه و تکمیل زنجیره ارزش اولویت‌دار محصولات کشاورزی بر اساس مزیت‌های استانی

محصولات اولویت‌دار					نام استان	ردیف
اولویت پنج	اولویت چهار	اولویت سه	اولویت دو	اولویت یک		
حبوبات (عدس و لوبیا)	آبزی پروری	سیب‌زمینی	انگور/کشمش	زیتون	زنجان	۱۵
انار	پسته	پنبه	انگور	گیاهان دارویی	سمنان	۱۶
شتر	گیاهان دارویی	میوه‌های گرمسیری	خرما	محصولات شیلاتی (آبزی پروری و صید و صیادی)	سیستان و بلوچستان	۱۷
پنبه و دانه‌های روغنی	گیاهان دارویی	سبزی و صیفی	محصولات باغی (سیب درختی، انار، انجیر، خرما، زیتون، خرمالو و بادام)	مرکبات	فارس	۱۸
گوشت مرغ - فندق	گوشت مرغ و قرمز	میوه و سبزی	انگور/کشمش	زیتون	قزوین	۱۹
گوشت قرمز	گیاهان دارویی	عسل	پسته	گوشت مرغ	قم	۲۰
- گردو	عسل	انگور	توت‌فرنگی	آبزی پروری	کردستان	۲۱
کنجد	- خرما	سبزی و صیفی	گیاهان دارویی	پسته	کرمان	۲۲
عسل	حبوبات (نخود و لوبیا) -	محصولات صنعتی (چغندر قند و نیشکر)	دانه‌های روغنی (کلزا و آفتابگردان)	گوجه‌فرنگی	کرمانشاه	۲۳
شیر	آبزی پروری	گیاهان دارویی	لیموترش	سیب درختی	کهگیلویه و بویراحمد	۲۴
- زیتون	گوشت مرغ و قرمز	محصولات شیلاتی (آبزی پروری و صید و صیادی)	گل و گیاه زینتی	دانه‌های روغنی (پنبه)	گلستان	۲۵
فندق	چای	کیوی	برنج	زیتون	گیلان	۲۶
حبوبات (عدس، لوبیا و نخود)	آبزی پروری	گیاهان دارویی	انجیر	محصولات باغی (انار، گردو، زردآلو)	لرستان	۲۷
دانه‌های روغنی (سویا، کلزا)	محصولات شیلاتی (آبزی پروری و صید و صیادی)	برنج	مرکبات (پرتقال و نارنگی)	گوشت مرغ و طیور	مازندران	۲۸
آبزی پروری	انار	حبوبات (لوبیا/نخود)	گل محمدی	گیاهان دارویی	مرکزی	۲۹
میوه‌های گرمسیری	سبزی و صیفی	خرما	مرکبات (لیموترش و نارنگی)	محصولات شیلاتی (آبزی پروری و صید و صیادی)	هرمزگان	۳۰
گردو	گوشت قرمز و مرغ	سیر	سیب‌زمینی	انگور/کشمش	همدان	۳۱
بلدرچین	گوشت مرغ و قرمز	گیاهان دارویی	پسته	محصولات گلخانه‌ای	یزد	۳۲

* شرکت‌های پشتیبان و سرمایه‌گذار کشاورزی قراردادی در اولویت استفاده از منابع برای ایجاد، توسعه و تکمیل زنجیره‌های ارزش بر اساس مزیت‌های استانی قرار دارند.

۷-۳- توسعه فعالیت های مکانیزاسیون، مدرن سازی، دانش بنیان و استارت آپی کشاورزی

(توسعه مدرن سازی کشاورزی مشتمل بر استارت آپها، سیستم های اتوماسیون و مکانیزاسیون در فرآیند تولید محصولات، بازسازی ونوسازی با تاکید بر فناوری نوین و هوشمندسازی، بازسازی و نوسازی تجهیزات و ماشین آلات گلخانه ها، واحدهای دام، طیور و آبزیان، صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی)

الف- اهداف:

- ارتقاء و بهبود شاخص درجه مکانیزاسیون کشاورزی در تولید محصولات کشاورزی در زیربخش های مختلف
- نوسازی و مدرن سازی ناوگان ماشینی کشاورزی در کلیه زیربخش های زراعت، باغبانی، دام و طیور، شیلات و آبزیان، جنگل و مرتع و منابع طبیعی
- توسعه تجهیزات و دستگاه های مکانیزاسیون گلخانه و گیاهان دارویی در مراحل کاشت، داشت و برداشت محصولات
- توسعه و ایجاد اشتغال در فرآیند تولید محصولات دام، طیور و آبزیان
- تأمین ماشینها، تجهیزات و ایجاد اشتغال در قالب ساماندهی و ایجاد تشکل های حقیقی و حقوقی مکانیزاسیون کشاورزی
- توسعه فعالیت شرکت های دانش بنیان در حوزه ماشین ها و تجهیزات کشاورزی
- ایجاد و توسعه شرکت های دانش بنیان در حوزه ماشین ها و تجهیزات کشاورزی
- ارتقاء ضریب نفوذ فناوریهای نوین در حوزه مکانیزاسیون کشاورزی

ب- اولویت ها:

- اولویت های رسته مکانیزاسیون، مدرن سازی، دانش بنیان و استارت آپی کشاورزی به شرح ذیل می باشد:
- ۱) توسعه مکانیزاسیون در زیربخش باغبانی به ویژه عملیات داشت و برداشت محصول در باغات
  - ۲) توسعه فناوری های گلخانه ای با محوریت تامین تجهیزات، سیستم های اتوماسیون و مکانیزاسیون در فرآیند تولید محصولات گلخانه ای
  - ۳) مدرن سازی و توسعه مکانیزاسیون مراحل کاشت، داشت و برداشت گیاهان دارویی
  - ۴) تأمین تجهیزات برداشت پنبه، حبوبات، سبزیجات و صیفی جات
  - ۵) تأمین تجهیزات توسعه کشت نشایی محصولات کشاورزی
  - ۶) تأمین ماشینها و ادوات کشاورزی حفاظتی
  - ۷) تأمین تجهیزات تولید قارچ های خوراکی
  - ۸) سرمایه گذاری در حوزه کاشت، داشت و برداشت گیاه زعفران

۹) بازسازی و نوسازی تجهیزات و ماشین آلات گلخانه ها، واحدهای دام، طیور^{۱۱} و آبزیان، صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی

۱۰) استفاده و بکارگیری فناوری نانو در فرآیند تولید تا بازاریابی محصولات

۱۱) استقرار سامانه های هوشمند در واحدهای تولید زراعی، باغی، دام، طیور و آبزی پروری

۱۲) توسعه مکانیزاسیون در حوزه دام و طیور با تمرکز بر تأمین و توسعه تجهیزات مکانیزه در عملیات دامداری، تولید

تخم مرغ، پرورش مرغ و تجهیزات مکانیزه تولید شیر و گوشت

۱۳) توسعه مکانیزاسیون در فرآیند تولید آبزیان (شامل ماهی گرم آبی، سردآبی و میگو)

۱۴) توسعه تکنولوژی های پس از برداشت (بارگاه، پری کولینگ، تجهیز وسایل برداشت مانند سبد و...)

۱۵) ایجاد، تکمیل و تجهیز آزمایشگاه های کنترل کیفی زیربخش های کشاورزی

۱۶) ایجاد، ساماندهی و توسعه شرکت های فنی و تخصصی ارایه دهنده خدمات مکانیزاسیون، واحد مکانیزاسیون

تعاونی های تولید، واحد مکانیزاسیون تعاونی های روستایی کشاورزی، ماشین داران حرفه ای (تراکتورداران،

کمباین داران و سایر ماشین ها در این حوزه)

۱۷) ایجاد و ارتقای وضعیت واحدهای همکار آزمون در زمینه توسعه استاندارد سازی ماشینهای کشاورزی و آبیاری

۱۸) بکارگیری ماشین ها و تجهیزات با فناوری های نوین مکانیزاسیون کشاورزی از جمله پهپادهای کشاورزی

۱۹) حمایت از شرکت های دانش بنیان فعال در حوزه مکانیزاسیون کشاورزی و ایجاد و توسعه استارت آپ ها در این

حوزه

۷-۴- افزایش تولید محصولات راهبردی با ارزش افزوده بالا^{۱۲}

تولید محصولات راهبردی کشاورزی (محصولات زراعی، باغی، دامی، شیلات و آبزیان) شامل

۱. تولید محصولات پر مصرف وارداتی

۲. تولید محصولات صادرات محور

۳. ایجاد، توسعه و تکمیل واحدهای نیمه تمام و نیمه فعال (صنعتی و نیمه صنعتی) دام، طیور و آبزیان با

بهره وری بالا و استفاده از نژادهای پربازده

^{۱۱} متقاضیان واحدهای زنبور عسل و کرم ابریشم ذیل واحدهای دام و طیور تعریف می شود.

^{۱۲} طرح های این بند منوط به تأیید معاونت های تخصصی وزارت جهاد کشاورزی و کارگروه ملی می باشد.

۷-۵- خدمات توسعه کسب و کارهای کشاورزی

(ایجاد، ساماندهی و توسعه شرکت‌ها و واحدهای با اولویت کسب و کارهای دیجیتال، خدمات فنی و مهندسی، مشاوره‌های مالی، اقتصادی و بازرگانی) کشاورزی، گیاهپزشکی، دامپزشکی، خاکشناسی)

۷-۵-۱- خدمات دامپزشکی

خدمات دامپزشکی با اولویت‌های ذیل مشمول حمایت‌های تسهیلاتی خواهند بود:

- احداث، تکمیل، توسعه، بهینه‌سازی، راه‌اندازی مراکز خدمات بهداشتی، پیشگیری، درمانی و تشخیصی

دامپزشکی

- استقرار سیستم‌های HACCP، PRPS/GHP در اماکن دامی، کشتارگاه‌های دام و طیور، سردخانه‌ها، مراکز

فرآوری، عمل‌آوری و بسته‌بندی تولیدات دامی و شیلاتی، کارخانجات خوراک دام، انبارهای نگهداری مواد

اولیه خوراک دام و خوراک آماده، مراکز جمع‌آوری شیر، راکز تولید انواع دارو، فرآورده‌های بیولوژیک، سرم و

نظایر آن، مراکز تولید انواع مواد ضدعفونی‌کننده، سموم، افزودنی خوراک دام، آنزیم‌ها، پروبیوتیک‌ها و نظایر

آن، راکز پخش و توزیع وابسته به شرکت‌های تولید انواع دارو، فرآورده‌های بیولوژیک، سرم، مواد ضدعفونی

کننده، سموم، افزودنی خوراک دام، آنزیم‌ها، پروبیوتیک‌ها و نظایر آن

- احداث، تجهیز و توسعه تولید محصولات دامپزشکی توسط شرکت‌های دانش‌بنیان فعال

- استقرار درمانگاه‌های دامپزشکی ویژه مناطق روستایی و عشایری

تسهیلات اعطایی متناسب با متقاضیان طرح‌های بخش دامپزشکی به شرح جدول ذیل اختصاص خواهد یافت.

جدول تفکیک طرح های خدمات دامپزشکی

ردیف	عنوان طرح	عنوان واحد
۱	استقرار سیستم های PRPS/GHP , HACCP در اماکن دامی (دامداری ، مرغداری و آبی پروری)	دامداری
۲	استقرار سیستم های PRPS/GMP , HACCP در مراکز کشتارگاه های طیور (با تاکید بر راه اندازی تخلیه اندرونه اتوماتیک، سورتینگ، جت پرینت و شستشوی قفس)	کشتارگاه
۳	استقرار سیستم های PRPS/GMP , HACCP در کشتارگاه های دام (راه اندازی کشتارگاه های دام صنعتی درجه یک)	کشتارگاه
۴	استقرار سیستم های PRPS/GMP , HACCP در سردخانه ها، مراکز فراوری، عمل آوری و بسته بندی تولیدات دامی و شیلاتی	کارگاه
۵	استقرار سیستم های PRPS/GMP , HACCP در کارخانجات خوراک دام، انبارهای نگهداری مواد اولیه خوراک دام و خوراک آماده (با تاکید بر جایگزینی سیلو های نگهداری)	کارگاه
۶	استقرار سیستم های PRPS/GMP , HACCP در مراکز جمع آوری شیر (با تاکید بر مراکز وابسته به کارخانجات فراوری و با ظرفیت ده تن به بالا و واحد شیر سرد کن)	کارگاه
۷	بهبود سازی و ارتقاء سیستم های PRPS/GMP/QA در مراکز تولید انواع دارو، فرآورده های بیولوژیک، سرم و نظایر آن	شرکت
۸	بهبود سازی و ارتقاء سیستم های PRPS/GMP/QA در مراکز تولید انواع مواد ضد عفونی کننده، سموم، افزودنی خوراک دام، آنزیم ها، پروبیوتیک ها و نظایر آن	شرکت
۹	بهبود سازی و ارتقاء سیستم های PRPS/GMP/QA در مراکز پخش و توزیع وابسته به شرکت های تولید انواع دارو، فرآورده های بیولوژیک، سرم، مواد ضد عفونی کننده، سموم، افزودنی خوراک دام، آنزیم ها، پروبیوتیک ها و نظایر آن	شرکت
۱۰	احداث، تجهیز و توسعه تولید محصولات دامپزشکی توسط شرکت های دانش بنیان فعال	شرکت
۱۱	احداث، تجهیز و بهسازی کارخانجات تولید گیاهان دارویی	شرکت
۱۲	استقرار درمانگاه های دامپزشکی ویژه مناطق روستایی و عشایری	درمانگاه
۱۳	تجهیز، بهسازی و راه اندازی بیمارستان های دامپزشکی	بیمارستان
۱۴	تجهیز، بهسازی و راه اندازی مراکز ارائه خدمات تشخیصی دامپزشکی	آزمایشگاه
۱۵	تجهیز، بهسازی و راه اندازی مراکز ارائه خدمات پیشگیری و درمانی دامپزشکی	مرکز
۱۶	تجهیز و راه اندازی ناوگان حمل و نقل جوجه یک روزه	خودرو
۱۷	تجهیز و راه اندازی ناوگان حمل و نقل فرآورده های خام دامی (حمل شیر، گوشت قرمز، مرغ و ماهی و...) با اولویت حمل تخم مرغ	خودرو
۱۸	تجهیز و راه اندازی ناوگان حمل و نقل مراکز پخش وابسته به شرکت های تولید دارو، فرآورده های بیولوژیک، سرم، مواد ضد عفونی کننده، سموم، افزودنی خوراک دام، آنزیم ها، پروبیوتیک ها و نظایر آن	خودرو
۱۹	تجهیز و راه اندازی ناوگان حمل و نقل خوراک دام، نهاده های دامی غیر بسته بندی به شیوه بونکر	خودرو

۷-۵-۲- خدمات فنی و مشاوره ای

با توجه به سیاست ها و اهداف برنامه اقتصاد مقاومتی در حوزه کشاورزی، بیانیه گام دوم انقلاب و مصوبه شورای قیمت گذاری و اتخاذ سیاست های حمایتی محصولات کشاورزی در اختصاص یارانه دانش و فن آوری، در راستای اجرای برنامه اشتغال گسترده و پایدار جوانان، نهادینه کردن جایگاه دانش و فن آوری به عنوان عامل مقوم و پشتیبانی تولید و نقش آن

در ارتقای بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی و انتفاع و بهره‌مندی کشاورزان و بهره‌برداران بخش، در قالب بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، بسته تولید و اشتغال تبیین گردیده که یکی از رسته‌های فعالیت‌های اولویت‌دار مربوط به نهادسازی و توسعه شبکه غیردولتی انتقال و اشاعه دانش می‌باشد. در این راستا سیاست‌های حمایتی از مهندسين کشاورزی و منابع طبیعی به عنوان صاحبان دانش و فن آوری دارای مجوز رسمی فعالیت از سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و نظام دامپزشکی به ویژه اشخاص حقیقی و حقوقی مستقر در روستاها با مدیریت سازمان مذکور مورد حمایت قرار می‌گیرند.

۷-۵-۲-۱- جامعه هدف

- اشخاص حقیقی و حقوقی دارای مجوز رسمی فعالیت تخصصی (پروانه اشتغال) از سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و نظام دامپزشکی
- مراکز خدمات کشاورزی و منابع طبیعی غیردولتی دارای مجوز از سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی
- مراکز تولید و انتقال دانش و فن آوری متخصصین و صاحبان دانش و فن آوری دارای مجوز از سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی
- مراکز توان‌افزایی و مهارت‌آموزی کشاورزی و منابع طبیعی غیردولتی دارای مجوز از سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی

۷-۵-۲-۲- مصارف منابع مالی

الف- تسهیلات جهت راه‌اندازی کسب و کار و ایجاد اشتغال

جهت راه‌اندازی کسب و کار و ایجاد اشتغال، اشخاص حقیقی و حقوقی دارای پروانه اشتغال از سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و نظام دامپزشکی با تشخیص صلاحیت و معرفی سازمان‌های مذکور به ازای هر کارشناس مبلغ ۵۰۰ میلیون ریال دریافت نمایند.

ب- تامین یا تجهیز دفتر و خرید فن آوری و تجهیزات فنی و تخصصی

مراکز دارای مجوز موجود، با معرفی سازمان نظام مهندسی کشاورزی و سازمان نظام دامپزشکی جهت خرید فن آوری و تجهیزات فنی و تخصصی از سوی مراکز با اولویت خرید تجهیزات زیر عملیاتی خواهد شد.

لیست تجهیزات فنی قابل خریداری توسط مراکز

ردیف	عنوان
۱	تجهیزات فنی تخصصی امور زراعی، باغبانی، توسعه کشت گلخانه‌ای و گیاهان دارویی
۲	تجهیزات فنی تخصصی امور ماشین‌آلات و مدرن‌سازی کشاورزی کشاورزی (مکانیزاسیون)، تامین نهاده‌ها و توسعه فعالیت‌های دانش بنیان
۳	تجهیزات فنی تخصصی پرورش دام و طیور، آبزیان و... و توسعه آبریز پروری
۴	تجهیزات فنی تخصصی مراکز تلقیح مصنوعی و امور کلینیکی دامپزشکی
۵	تجهیزات فنی تخصصی و آزمایشگاهی شامل: حفظ نباتات و امور کلینیکی گیاهپزشکی، کشت بافت، آزمایشگاه‌های خاکشناسی، آزمایشگاه‌های شیر، عسل، بیوتکنولوژی و ژنتیک دام و...
۶	تجهیزات فنی تخصصی فرآوری، بسته‌بندی، ذخیره‌سازی، خدمات بازرگانی و... توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی و بازرگانی

	(کشاورزی)
۷	تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی، کارگاهی و اطلاع رسانی ترویجی
۸	کانکس برای استقرار دفتر کار صحرایی
۹	تجهیزات و امکانات فنی و اداری مراکز خدمات کشاورزی غیردولتی شامل GPS، لوازم اداری، رایانه، فکس، پرینتر، دستگاه کپی و....
۱۰	تجهیزات و فن آوری های کشاورزی مدرن (پهپاد، سیستم های سنجش از راه دور، سنسورها و...)
۱۱	ساخت و تجهیز ساختمان اداری برای مراکز خدمات کشاورزی غیردولتی (رایانه، لب تاپ، تجهیزات اداری و دفتری و...)
۱۲	سایر تجهیزات فنی مورد نیاز با تایید سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و نظام دامپزشکی

ج- تسهیلات انتقال و اشاعه دانش و فن آوری

اشخاص حقیقی و حقوقی دارای پروانه اشتغال از سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و مراکز خدمات کشاورزی و منابع طبیعی غیردولتی در صورت ارائه طرح که منجر به افزایش تولید، ارتقای بهره وری یا کاهش هزینه های تولید گردد یا در صورت اجرای کشاورزی قراردادی یا عقد قراردادهای سهم بری دانش از تولید، **با تایید و معرفی سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی** از تسهیلات مربوطه متناسب با هزینه های اشاعه دانش و فن آوری بهره مند می گردند.

د- تسهیلات توان افزایی و مهارت آموزی

مراکز توان افزایی و مهارت آموزی دارای مجوز از سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی که اقدام به پذیرش مهارت آموز می نمایند به ازای هر مرکز تا سقف ۵ میلیارد ریال در نظر گرفته می شود.
تبصره: در صورت عدم استقبال متقاضیان در یک استان، اعتبارات پیش بینی شده استان با نظر سازمان نظام مهندسی قابل انتقال با استان دیگر می باشد.

۷-۵-۲-۳- فرایند درخواست و تایید هویت مخاطبین برنامه حمایتی رسته

- درخواست متقاضی جهت بهره مندی از حمایت های برنامه رسته در قالب سامانه سیتا و کارا در قالب رسته نهادسازی و توسعه شبکه غیردولتی انتقال و اشاعه دانش
- معرفی مخاطبین مورد تایید به بانک عامل
- بهره مندی مخاطب معرفی شده از اعتبارات رسته

مستندات لازم برای تایید هویت مخاطبین برنامه حمایتی رسته نهاد و شبکه غیردولتی انتقال و اشاعه دانش به شرح زیر است.

- درخواست متقاضی جهت بهره مندی از حمایت های برنامه رسته در قالب سامانه سیتا و کارا جهت بهره مندی از اعتبارات بند الف تبصره ۱۸ و برنامه اشتغال روستایی و عشایری
- طرح توجیهی یا مستندات قرارداد با بهره برداران **با تایید سازمان نظام مهندسی (برای تسهیلات بند ج)**
- پروانه اشتغال /مجوز فعالیت/مجوز تاسیس از سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی یا نظام دامپزشکی
- معرفی نامه از سوی سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و سازمان یا نظام دامپزشکی استان.

۷-۵-۳- کلینیک های گیاهپزشکی

(ایجاد، ساماندهی و توسعه واحدهای گیاهپزشکی (کلینیک گیاهپزشکی / آزمایشگاه تشخیص آفات و بیماریهای گیاهی)

۷-۵-۳-۱- معرفی خدمات

کلینیک گیاهپزشکی با توجه به اهمیت بررسی و کنترل آفات، بیماریها، علفهای هرز و کنترل بیولوژیک آفات و عوامل بیماری زای گیاهی با همکاری و هماهنگی مراکز گیاهپزشکی ملی و بین المللی در چهار واحد اصلی آفات، بیماریها، علفهای هرز و مبارزه بیولوژیک با پیگیری مأموریت های ذیل، فعالیت خواهد نمود.

- بازدید از مزارع، باغات در جهت هدایت، توصیه، اجرا و نظارت بر روش های کنترل و مهار عوامل خسارتزای گیاهی
- تشخیص آفات و بیماری های گیاهی و علف های هرز باغات، مزارع، پارک ها، فضای سبز و ...
- تعیین بهترین زمان سم پاشی مبارزه موثر با علف های هرز و آفات و بیماری های گیاهی
- بررسی های آزمایشگاهی لازم در جهت تشخیص عوامل زیان آور گیاه پزشکی
- استفاده بهینه، اصولی و منطقی سموم و جلوگیری از مصارف بی رویه آن
- تهیه کروکی و لیست بهره برداران از باغات و مزارع تحت حوزه عملکرد
- تهیه هرباریوم علف های هرز شهرستان و فون حشرات و آفات منطقه
- ارائه کلیه خدمات فنی و مهندسی گیاه پزشکی
- بازدید از مزارع شهرستان و بررسی آفات، بیماری ها و علف های هرز
- انجام پروژه های تحقیقاتی، آموزشی و اجرایی گیاه پزشکی
- محاسبه مجموع دماهای روزانه برای پیش بینی زمان مبارزه با آفت
- کاهش و کنترل خسارت آفات، بیماری ها و علف هرز
- عقد قرارداد جهت کنترل بموقع عوامل خسارت زا
- ایجاد اشتغال برای فارغ التحصیلان کشاورزی
- جدول و نمودار تعداد شکار تله های فرمونی
- ترویج و گسترش مدیریت تلفیقی آفات
- توصیه روش های مبارزه تلفیقی
- بازدید و نظارت بر گلخانه ها
- برگزاری کلاس های آموزشی
- صدور نسخه های گیاه پزشکی
- مشاوره در امور حفظ نباتات
- بازدید و نظارت بر نهالستان
- تهیه و تولید و توزیع عوامل موثر در کنترل بیولوژیک آفات و بیماری های گیاهی
- تهیه و تولید و توزیع آفت کش ها در کنترل آفات و بیماری های گیاهی

۷-۵-۳-۲- موارد مصرف تسهیلات و واحدهای مشمول:

الف- تسهیلات جهت راه اندازی کسب و کار و ایجاد اشتغال

جهت راه اندازی کسب و کار و ایجاد اشتغال، کلینیک های گیاه پزشکی دارای مجوز فعالیت از سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و مورد تایید سازمان حفظ نباتات به ازای هر کلینیک ۴۰۰۰ میلیون ریال

ب- تامین یا تجهیز دفتر و خرید فن آوری و تجهیزات فنی و تخصصی

تامین یا تجهیز دفتر و خرید فن آوری و تجهیزات فنی و تخصصی دارای پروانه اشتغال از سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و مورد تایید سازمان حفظ نباتات به ازای هر کلینیک ۲۰۰۰ میلیون ریال لازم به ذکر است فن آوری و تجهیزات فنی و تخصصی با آورده ۱۵ درصدی از سوی مراکز عملیاتی خواهد شد.

تسهیلات اعطایی براساس جدول ذیل و متناسب با طرحهای سازمان حفظ نباتات با توجه به اولویت های فنی و بهداشتی برای امنیت غذایی.

جدول تفکیک طرح ها برحسب مقدار عملیات و منابع مورد نیاز

ردیف	عنوان طرح	عنوان واحد
۱	ایجاد و راه اندازی کلینیک گیاهپزشکی	آزمایشگاه
۲	تجهیز و توانمندسازی کلینیک گیاهپزشکی	آزمایشگاه

تبصره: در صورت عدم استقبال متقاضیان در یک استان، اعتبارات پیش بینی شده استان با نظر سازمان نظام مهندسی و تایید مدیریت حفظ نباتات استان قابل انتقال با استان دیگر می باشد.

۷-۵-۳-۳- فرایند درخواست و تایید هویت و صلاحیت مخاطبین برنامه حمایتی رسته

- درخواست متقاضی جهت بهره مندی از حمایتهای برنامه به سازمان نظام مهندسی استان جهت تأیید هویت و تشکیل پرونده
- ارجاع موارد تأیید هویت شده توسط سازمان نظام مهندسی به مدیریت حفظ نباتات استان جهت تأیید صلاحیت
- معرفی و ارسال پرونده متقاضیان تایید شده توسط مدیر حفظ نباتات استان به بانک عامل
- بهره مندی متقاضی معرفی شده از اعتبارات

۷-۵-۴- حوزه آفتکش های زیستی و غیرشیمیایی

الف) اهداف برنامه:

- تقویت زیرساختهای مورد نیاز در راستای تولید آفتکش های زیستی و غیرشیمیایی در کشور
- ایجاد ثبات در تولید آفتکش های زیستی و غیرشیمیایی مورد نیاز در کشور

- ایجاد اشتغال پایدار برای بخشی از فارغ التحصیلان بخش کشاورزی
- قطع وابستگی به ورود آفتکش های زیستی و غیرشیمیایی از خارج از کشور
- ارتقاء شاخص های سلامت محصولات کشاورزی و زیست بومهای کشاورزی

۷-۵-۴-۱- موارد مصرف تسهیلات و واحدهای مشمول

- ۱- تامین یا تجهیز دفتر و خرید تجهیزات فنی و تخصصی و سرمایه در گردش واحد تولیدی آفتکش های زیستی و غیرشیمیایی
- ۲- انتقال و اشاعه دانش و فن آوری

۷-۵-۴-۲- منابع لازم جهت تأمین تسهیلات سرمایه ای طرح ها

الف) تسهیلات تامین یا تجهیز دفتر و خرید فن آوری و تجهیزات فنی و تخصصی و سرمایه در گردش واحد تولیدی آفتکش های زیستی و غیرشیمیایی جهت تجهیز دفتر و خرید فن آوری و تجهیزات فنی و تخصصی و سرمایه در گردش واحد تولیدی آفتکش های زیستی و غیرشیمیایی توسط اشخاص حقیقی و حقوقی دارای پروانه اشتغال از سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی با تشخیص صلاحیت و معرفی سازمان مذکور با آورده ۱۵ درصدی از سوی مراکز، تسهیلات مورد نیاز دریافت نمایند.

ب) تسهیلات انتقال و اشاعه دانش و فن آوری

واحد تولیدی آفتکش های زیستی و غیرشیمیایی اشخاص حقیقی و حقوقی دارای پروانه اشتغال از سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی با تشخیص صلاحیت و معرفی سازمان مذکور در صورت ارائه طرح که منجر به افزایش تولید، ارتقای بهره وری یا کاهش هزینه های تولید گردد، با تایید و معرفی سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی از تسهیلات مربوطه متناسب با هزینه های اشاعه دانش و فن آوری حداکثر از ۲ میلیارد ریال تسهیلات بهره مند گردند.

۷-۵-۴-۳- تفکیک طرح ها بر اساس عنوان طرح و مقدار عملیات

تسهیلات اعطایی براساس جدول ذیل و متناسب با طرحهای بخش آفتکش های زیستی و غیرشیمیایی با توجه به اولویت های فنی و شرایط واحدها و ظرفیت استانی اختصاص خواهد یافت.

- تجهیز دفتر و خرید فن آوری و تجهیزات فنی و تخصصی و سرمایه در گردش واحد تولیدی آفتکش های زیستی و غیرشیمیایی
- انتقال و اشاعه دانش و فن آوری

۷-۶- صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی

۷-۶-۱- تکمیل واحدهای نیمه تمام

- سردخانه
- سیلو
- کشتارگاه دام و طیور
- صنایع لبنی
- بسته بندی میوه و سبزی
- فراوری میوه و سبزی
- بسته بندی و فرآوری سیب زمینی
- فرآوری و بسته بندی تخم مرغ
- بسته بندی و فرآوری گوشت قرمز و مرغ
- بسته بندی و فرآوری آبزیان
- فرآوری و بسته بندی گیاهان دارویی
- فرآوری و بسته بندی خشکبار (پسته، کشمش، خرما، زعفران و...)
- کودهای آلی ارگانیک
- بسته بندی انواع بذر
- سایر طرح های نیمه تمام متناسب با آمایش سرزمینی

۷-۶-۲- ایجاد و توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی در زنجیره های ارزش اولویت دار (بر اس جدول ذیل اولویت ۲

شيوه نامه: زنجیره های ارزش اولویت دار استانی)

افزایش ظرفیت صنایع تبدیلی و غذایی بخش کشاورزی: (ایجاد ، توسعه واحدهای فعال موجود)

- فراوری محصولات باغی

- فراوری محصولات زراعی

- فراوری محصولات دامی

- فراوری محصولات شیلاتی

توسعه ظرفیت ذخیره سازی و نگهداری محصولات کشاورزی (سردخانه و انبار)

توسعه زنجیره سرد (سردخانه های کوچک مقیاس، سردخانه های سیار)

اجرای طرح های خاص اولویت دار در مناطق خاص کشور (خوزستان، جنوب کرمان و...)

حمایت از توسعه واحدهای فراوری گیاهان دارویی

فراوری و تبدیل ضایعات، زائدات و پسماندهای کشاورزی (تولید کود و نهاده های، افزودنی ها، الکل و...)

بارانداز مبدأ محصولات کشاورزی (سورت، درجه بندی و بسته بندی، بسته بندی های نوین، نگهداری)

پایانه های صادراتی

تولید فرآورده های دانش بنیان (انواع افزودنی ها، ترکیبات غذایی و...)

۷-۷- بهبود خدمات بازاریابی محصولات کشاورزی

(شرکت های خدمات بازرگانی بخش کشاورزی، شرکت های فروشگاه های سیار محصولات کشاورزی، باراندازهای عرضه محصولات و فرآورده های کشاورزی، پایانه های صادراتی محصولات کشاورزی، خدمات حمل و نقل و لجستیک بخش کشاورزی با اولویت فناوری دیجیتال)

- خدمات بازرگانی (خرید و فروش) نهاده ها، محصولات و فرآورده های کشاورزی (شامل: باغبانی، زراعی، دام، طیور، شیلات، آبزیان)
- شرکت خدمات بازرگانی بین المللی (واردات و صادرات) نهاده ها، محصولات و فرآورده های کشاورزی (شامل: باغبانی، زراعی، دام، طیور، شیلات، آبزیان)
- پایانه های لجستیک و صادراتی محصولات کشاورزی
- تجارت الکترونیک محصولات کشاورزی
- خدمات آزمایشگاهی، استانداردسازی، گواهی کیفیت، براندسازی و ... برای تولیدات کشاورزی
- خدمات حمل و نقل محصولات و فرآورده های کشاورزی

۷-۸- توسعه زنجیره تولید محصولات سالم و گواهی شده

کلیه متقاضیان تولید محصولات ارگانیک و کسب و کارهای مرتبط با توسعه این محصولات در چارپوب فرآیند تعریف شده به شرح ذیل می توانند از تسهیلات این بخش بهره مند شوند.

الف- فرآیند انجام کار

برای تولید محصول گواهی شده رعایت دستورالعمل "صدور، تمدید، تعلیق و ابطال پروانه کاربرد علامت استاندارد برای محصولات کشاورزی دارای حدود مجاز باقیمانده سموم و آفت کشها" ضروری است. بر اساس ویرایش سوم این دستورالعمل و مطابق با سیاستهای دولت الکترونیک با استفاده از ظرفیت سامانه سماک به آدرس <https://semak.maj.ir> متقاضی نسبت به ثبت نام، درخواست صدور نشان حد مجاز آلاینده ها، انتخاب مدیر کنترل کیفیت و شرکت بازرسی اقدام می نماید و پس از تأیید نتایج آزمایشات و تأیید شرکت بازرسی، توسط سازمان جهاد کشاورزی استان کد شناسایی محصول اعطا می شود این کد از طریق دستگاه های الکترونیکی با مشخصه QR CODE قابل ردیاب بوده و همچنین با استفاده از پنجره واحد خدمات الکترونیکی وزارت جهاد کشاورزی و درج کد شناسایی امکان ردیابی معکوس محصول تولیدی قابل صحت سنجی می باشد. با استفاده از این کد بیش از ۸۰ قلم اطلاعات شامل اطلاعات تولید کننده، شرکت بازرسی، مدیر کنترل کیفیت، میزان تولید، میزان نهایی تأیید شده، سطح زیر کشت، نوع و رقم محصول، بازه زمانی تولید و نقاط جغرافیایی (UTM) و... قابل دسترسی می باشد. پس از اخذ کد شناسایی پرونده بصورت الکترونیکی از طریق سامانه به دبیرخانه کمیته علایم سازمان ملی استاندارد ارسال و پس از تأیید کمیته علایم سازمان ملی استاندارد به محصول، پروانه نشان حد مجاز آلاینده ها داده می شود.

این پروانه با استفاده از شماره تخصیصی و ارسال به سامانه پیامکی سازمان ملی استاندارد قابل صحت سنجی و تأیید می باشد (مطابق فلوجارت صدور مجوز کاربرد نشان حد مجاز آلاینده ها در محصولات کشاورزی).

به منظور تداوم روند تولید محصولات گواهی شده نیاز به ارائه تسهیلات جهت تکمیل زنجیره ارزش این محصولات است. در این روند کشاورز تولید کننده این محصولات که در سامانه ثبت نام کرده و دارای قرارداد با مدیر کنترل کیفیت و شرکت بازرسی بوده و همچنین مستندات لازم برای انجام بسته بندی محصول و بازار هدف را داراست و یا تاجری که با چندین کشاورز تولید کننده این محصولات قرارداد منعقد نموده و کلیه مستندات مذکور را داراست نسبت به درخواست اخذ تسهیلات اقدام می نماید.

پس از بررسی و تأیید مستندات مذکور توسط سازمان جهاد کشاورزی استان نسبت به پرداخت تسهیلات به صورت فازبندی اقدام خواهد شد:

- فاز نخست: پس از تأیید مدارک ۴۰ درصد از تسهیلات
- فاز دوم: پس از اخذ تخصیص کد شناسایی محصول توسط سازمان جهاد کشاورزی استان در سامانه سماک ۳۰ درصد
- فاز سوم: پس از دریافت پروانه نشان حد مجاز آلاینده ها ۲۰ درصد
- فاز پایانی: پس از خاتمه کار و فروش در بازار هدف ۱۰ درصد

فلوچارت درخواست تسهیلات

۸-۹- افزایش بهره‌وری منابع پایه آب و خاک

الف- پروژه‌های آب و خاک

- انتقال آب بهینه کشاورزی (طرح انتقال آب بالوله)
- احداث و به سازی کانالهای آبیاری عمومی
- تامین نوار آبیاری (تیپ) در پروژه های سامانه های نوین آبیاری
- انتقال آب با لوله
- استخر ذخیره آب
- بندهای انحرافی و سدهای معیشتی
- حفر و تجهیز چاه
- خرید دستگاه آب شیرین کن
- تجهیز آزمایشگاه آب و خاک
- هوشمندسازی سامانه های نوین آبیاری
- هوشمندسازی شبکه های آبیاری و زهکشی

ب- پروژه‌های توسعه کشت‌های متراکم و گلخانه

- اصلاح و بازسازی گلخانه‌ها
- توسعه سایبان های باغبانی
- توسعه گلخانه کوچک و متوسط مقیاس تا ۳ هکتار
- کشت گیاهان دارویی
- کشت متراکم و داربستی باغات زیتون کشور

۷-۱۰-۱- تولید محصولات راهبردی کشاورزی

(تأمین از داخل نهاده‌های دام و طیور وارداتی، فعال‌سازی واحدهای تولیدی غیرفعال صنعتی و نیمه صنعتی (دام، طیور و آبزیان))

۷-۱۰-۱-۱- تولید نهاده‌های دام و طیور

تأمین تسهیلات سرمایه در گردش برای تولید محصولات به شرح ذیل:

- محصولات علوفه ای پاییزه:

- جو قصیل: کلیه استانها
- چغندر علوفه ای پاییزه: برای استانهای سمنان، مازندران، سیستان و بلوچستان، هرمزگان، جنوب کرمان، کرمانشاه، بوشهر، گلستان، اردبیل، فارس، خراسان جنوبی، خراسان رضوی، خوزستان، قم و یزد
- محصولات علوفه ای دیم: برای استانهای آذربایجان غربی و شرقی، اردبیل، اصفهان، البرز، خراسان رضوی، خراسان شمالی، خوزستان، زنجان، فارس، قزوین، کردستان، کرمانشاه، کهگیلویه و بویراحمد، گلستان، گیلان، مازندران، مرکزی و همدان

- محصولات علوفه ای بهاره

- سورگوم علوفه ای: کلیه استانها
- سورگوم دانه ای: کلیه استانها
- چغندر علوفه ای بهاره: استانهای آذربایجان غربی و شرقی، اردبیل، اصفهان، البرز، تهران، چهارمحال و بختیاری، خراسان جنوبی، رضوی، شمالی، زنجان، سمنان، فارس، قزوین، کردستان، کرمان، کرمانشاه، کهگیلویه و بویراحمد، لرستان، مرکزی، همدان
- ارزن (دانه ای و علوفه ای): کلیه استانها
- ذرت: کلیه استانها استان هایی که از نظر توان تأمین آب از استعداد مناسب برخوردار هستند.
- سویا: ۶ استان (اردبیل، ایلام، خوزستان، گلستان، لرستان و مازندران) کلیه استانها
- پنبه دانه: ۲۰ استان
- محصولات علوفه ای جدید از جمله کینوا: ۲۰ استان

۷-۱۰-۲- فعال سازی واحدهای تولیدی نیمه فعال و غیر فعال صنعتی و نیمه صنعتی

تأمین تسهیلات سرمایه در گردش برای واحدهای نیمه فعال و راکد تولید کننده گوشت قرمز و سفید، شیر خام، تخم

مرغ، نوغانداری و پرورش زنبور عسل، تکثیر و پرورش ماهی در قفس (گونه های دریایی و سایر گونه ها)، ماهیان

گرماپی، ماهیان سردابی، میگوی آب شور و شیرین، ماهیان خاویاری، سایر آبزیان و کمک به تجهیز شناورها و ادوات

صید و صیادی در آب های ساحلی

۸- سهم استان‌ها از منابع تبصره ۱۸

با عنایت به جزء (۱) بند (الف) تبصره ۱۸ قانون بودجه مبنی بر اختصاص اعتبارات این بند برای ایجاد و توسعه، تولید، اشتغال کارآفرینی با اولویت استان‌های با نرخ بیکاری بالاتر، دبیرخانه بند (الف) تبصره ۱۸ براساس شاخص‌های بیکاری استانی نسبت به تعیین شاخص توزیع استانی اقدام نمود لیکن بلحاظ اهمیت منظور نمودن شاخص‌های کشاورزی علاوه بر شاخص‌های بیکاری برای دستگاه‌های تخصصی؛ در جلسه کارگروه تخصصی دیل شورا مزبور مقرر گردید دستگاه‌ها با ملحوظ نمودن نسبت ۶۰٪ شاخص مورد تصویب شورا و ۴۰٪ شاخص تخصصی دستگاه مبادرت به توزیع سهمیه اعتباری خود از این بند قانونی نمایند. لذا وزارت جهاد کشاورزی شاخص توزیع خود را براساس اعمال شاخص مورد تایید شورا و همچنین سهم مشارکت تولید ناخالص داخلی کشاورزی استان از کل تولید ناخالص بخش کشاورزی شاخص توزیع و سهمیه استانی را بشرح جدول زیر برآورد نموده است:

شاخص تعیین سهم تسهیلات و میزان تسهیلات استانی از محل بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ بخش کشاورزی
(ارقام: میلیارد ریال/درصد)

ردیف	استان	براساس شاخص ترکیبی از نرخ بیکاری و GDP بخش کشاورزی استان به GDP کل بخش کشاورزی	
		سهم	اعتبارات
۱	آذربایجان شرقی	۳,۲۸	۱۵۰۲
۲	آذربایجان غربی	۴,۱۱	۱۸۱۴
۳	اردبیل	۲,۶۶	۱۲۲۱
۴	اصفهان	۳,۷۹	۱۷۳۹
۵	البرز	۲,۷۴	۱۲۵۸
۶	ایلام	۱,۷۹	۸۲۰
۷	بوشهر	۱,۷۳	۷۹۴
۸	تهران	۳,۹۱	۱۷۹۱
۹	جنوب کرمان	۰,۰۰	۰
۱۰	چهارمحال و بختیاری	۳,۱۹	۱۴۶۱
۱۱	خراسان جنوبی	۲,۱۰	۹۶۲
۱۲	خراسان رضوی	۵,۴۴	۲۴۹۴
۱۳	خراسان شمالی	۲,۴۴	۱۱۱۹
۱۴	خوزستان	۴,۷۳	۲۱۶۸
۱۵	زنجان	۲,۱۹	۱۰۰۴
۱۶	سمنان	۱,۸۰	۸۲۶
۱۷	سیستان و بلوچستان	۳,۴۶	۱۵۸۷
۱۸	فارس	۵,۶۳	۲۵۸۰
۱۹	قزوین	۲,۶۸	۱۲۳۰
۲۰	قم	۲,۰۷	۹۴۸
۲۱	کردستان	۳,۲۷	۱۵۰۰
۲۲	کرمان	۴,۷۵	۲۱۷۸
۲۳	کرمانشاه	۳,۸۵	۱۷۶۳
۲۴	کهگیلویه و بویراحمد	۲,۲۱	۱۰۱۳
۲۵	گلستان	۳,۳۹	۱۵۵۲
۲۶	گیلان	۳,۸۵	۱۷۶۵
۲۷	لرستان	۳,۳۳	۱۵۲۸
۲۸	مازندران	۴,۹۸	۲۲۸۲
۲۹	مرکزی	۲,۳۱	۱۰۵۹
۳۰	هرمزگان	۲,۹۳	۱۳۴۴
۳۱	همدان	۳,۰۳	۱۳۸۹
۳۲	یزد	۲,۳۸	۱۰۸۹
	متمرکز	۰	۱۹۶۵۰
	جمع	۱۰۰,۰۰	۶۵۵۰۰

* سهم جنوب کرمان به نسبت سهم تولید کشاورزی این منطقه از کل تولید استان کرمان کسر خواهد شد.

۹- فرآیند پرداخت تسهیلات

- گردش کار و فرآیند بررسی و پرداخت تسهیلات موضوع این شیوه نامه به شرح ذیل می باشد.
- متقاضیان استفاده از تسهیلات موضوع این شیوه نامه درخواست خود را در سامانه یکپارچه تسهیلات اعتباری وزارت جهاد کشاورزی (سیتا) به آدرس cita.maj.ir ثبت می نمایند.
  - طرحهای استانی پس از بررسی توسط کمیته استانی با رعایت ساز و کارهای مندرج در دستورالعمل اجرایی جزء ۱ تا ۹ بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، به بانک ارجاع شود.
  - بانک موظف است حداکثر ظرف مدت پانزده روز از تاریخ معرفی طرح از طریق سامانه، نسبت به بررسی اقدام نموده و در صورت تأیید یا تکمیل مدارک و مستندات مربوطه نسبت به پذیرش و یا رد طرح در سامانه اقدام کند.
  - چنانچه طرح معرفی شده به هر دلیلی مورد پذیرش بانک قرار نگیرد، بانک موظف است حداکثر تا پانزده روز پس از معرفی طرح از طریق سامانه، طرح را با ذکر دلایل و توجیهاات مربوط به عدم مشمولیت آن و همچنین موارد نقص در مدارک، مستندات مالکیت، توجیهاات فنی و اقتصادی، تضمین وثایق مورد تقاضای بانک، به واحد معرفی کننده، از طریق سامانه عودت نماید.
- تبصره:** کارگروه‌های استانی باید متقاضیان تأیید شده و اولویت بندی شده را تا ۱/۵ برابر سقف اعتبارات محقق شده به بانک معرفی کنند.

